

ELTE | BTK
BÖLCSESZETI DOMÁNYI KAR

KÖZÉPKORRAL FOGLALKOZÓ DOKTORANDUSZOK KONFERENCIÁJA

2025. június 5–6.

ELTE BTK Kodály Zoltán kamaraterem
(1088 Budapest, Múzeum körút 4./F, fszt. 25.)

ABSZTRAKTFÜZET

A konferencia szervezőbizottsága

Dreska Gábor, Novák Veronika, Rudolf Veronika

Doktorandusz szervezők

Pardi Boglárka, Sütő Botond, Varga Virág, Vas Máté

PROGRAM | JÚNIUS 5., CSÜTÖRTÖK

9:00 Megnyitó

A konferenciát köszönti **NOVÁK VERONIKA** (ELTE)

A konferenciát köszönti **BALOGH-KÁTAI JUDIT**
(ELTE ALUMNI KÖZPONT)

9:15 I. plenáris előadás

CHRISTINA LUTTER (University of Vienna)

Did Women in Late Medieval Vienna Have Social Capital?

Integrating Gender Issues into Digital Prosopography

Levezető elnök: **KLANICZAY GÁBOR** (ELTE – CEU)

10:00 Kávészünet

10:15 I. szekció – Művészettörténet

Levezető elnök: **JAKAB PÉTER** (ELTE)

10:15 **Hári Kata** (ELTE): Haláltánc több felvonásban. A mű illusztrált könyves változatai és ezek egymáshoz való viszonya

10:30 **Kernács Rebeka** (ELTE): Négy essen kereszt egészen közelről

10:45 **Jessica Knowles** (University of Vienna): The Moment of Martyrdom: Comparing Images of Archbishops Becket and Scrope in Late Medieval Manuscripts

11:00 **Szathmári Edina** (ELTE): A kassai plébániatemplom kapuzatainak hatása Erdélyben a 15. század első felében

11:15 Vita | 11:45 Kávészünet

12:00 II. szekció – Régészet és várak

Levezető elnök: **MÉSZÁROS ORSOLYA** (ELTE)

12:00 **Bojtár Erzsébet** (PPKE): Középkori graffitik a Crac des Chevaliers-ben

12:15 **Botha-Lőrincz Adrienn** (DE): A székelyudvarhelyi Budvár és a nagygalambfalvi vár 2024-es felmérése

12:30 **Szabó Renáta** (ELTE): Balusztrádtöredékek Erdőd várából

12:45 Vita | 13:05 Ebédészünet

PROGRAM | JÚNIUS 5., CSÜTÖRTÖK

14:00 III. szekció – Gazdaság, tér, kommunikáció

Levezető elnök: **SZENDE KATALIN** (CEU)

- 14:00 **Marija Lendarić** (Catholic University of Croatia): Early Modern Cartography in the Research of the Late Medieval Rural Landscape. Locating Medieval Rural Settlements of Zagreb Gradec
- 14:15 **Majláthné Sipos Csilla** (DE): A középkori Szeged gazdasági szerepe és helye a Tisza menti tájban
- 14:30 **Štefan Pacola** (University of Trnava): The Reconstruction of the Road Network in Zemplén County until the Mid-14th Century
- 14:45 **Tűcek Viktor** (ELTE): A mohácsi csata hírének terjedése II. Lajos Cseh Koronájának országában

15:00 **Vita** | 15:30 **Kávészünet**

15:45 IV. szekció – Egyház és társadalom

Levezető elnök: **RIBI ANDRÁS** (Székesfehérvári Városi Levéltár és Kutatóintézet)

- 15:45 **Horváth Terézia** (PTE): A vasvári társaskáptalan személyi összetétele a Zsigmond-korban
- 16:00 **B. Kovács Péter** (ELTE): Konfliktuskerülő és konfliktust kezelő főpapok Köztes-Európában – Kommunikáció és migráció az invesztitúraharcok idejében
- 16:15 **Olha Stasiuk** (CEU): *Patronum egentem alere debet*: Relationships between Wealthy Patrons and the Church in Medieval Canon Law
- 16:30 **Sütő Botond** (ELTE): Magyar királyi főkegyúri jog I. Ulászló uralkodása alatt

16:45 **Vita** | 17:15 **Kávészünet**

PROGRAM | JÚNIUS 5., CSÜTÖRTÖK

17:30 Kutatócsoportok, könyvbemutatók

Moderátor: DRESKA GÁBOR (ELTE)

„Jan Długosz Évkönyveinek magyar vonatkozású adatai”

című HUN-REN BTK TTI NKFI-147352 kutatási projekt

Bemutatója: **Bagi Dániel** (ELTE)

„Mohács500. A HIM, MNL és HUN-REN BTK konzorciumi pályázata.

A mohácsi csatában részt vett személyekre vonatkozó levéltári feltárás

és adatbázisépítés” című kutatási projekt

Bemutatója: **Varga Szabolcs** (HUN-REN BTK TTI)

Thoroczkay Gábor: *The Historical Research on the Árpád Era.*

Bp.: HUN-REN Bölcsészettudományi

Kutatóközpont, 2024. (Arpadiana XVII.)

Bemutatója: **Molnár Péter** (ELTE)

Mikó Gábor: *Egy levéltár régmúltja. A Zarka család középkori okiratai.*

Bp.: HUN-REN–MNL–SZTE Magyar

Medievalisztikai Kutatócsoport, 2023.

(Subsidia ad historiam ad medii aevi Hungariae inquirendam 15.)

Bemutatója: **Csermelyi József** (Evangélikus Országos Levéltár)

Simon Bence – Varga Virág – Vas Máté (szerk.): *Micae Mediaevales XIV.*

Fiatal történészek dolgozatai a középkori Magyarországról és Európáról.

Bp.: ELTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola, 2025.

(ELTE BTK Történelemtudományi

Doktori Iskola. Tanulmányok – Konferenciák 21.)

Bemutatója: **Gulyás László Szabolcs** (NYE)

PROGRAM | JÚNIUS 6., PÉNTEK

9:00 **V. szekció – Portré és hatalom**
Levezető elnök: **BÁRÁNY ATTILA** (DE)

- 9:00 **Czottner Katalin** (ELTE): The Sources of Muirchú in Compiling the *Vita Sancti Patricii*
- 9:15 **Illés Kornél András** (ELTE): The War Hero, the Pious King and the Man Who Just Wanted to Go Home: The Multifaceted Image-building of John Hunyadi
- 9:30 **Kintli Dorka** (University of Bonn): Traces of a Queen: Fredegund beyond Her Depictions
- 9:45 **Vas Máté** (ELTE): The Portrayal of the Father in the *Autobiography* of Charles IV of Luxembourg

10:00 **Vita** | 10:30 **Kávészünet**

10:45 **VI. szekció – Nagybirtok és politikai szerepvállalás**
Levezető elnök: **KÁDAS ISTVÁN** (HUN-REN BTK TTI)

- 10:45 **Matěj Kozák** (Masaryk University of Brno): The Property Base of the Hussite Captains in the Kingdom of Bohemia after the Hussite Revolution
- 11:00 **Simon Bence** (ELTE): A pelsőci és vámosi Bebek családok szerepvállalása az Albert király halálát követő rendi polgárháborúban és restaurációjában (1440–1451)
- 11:15 **Varga Virág** (ELTE): Főúri karrierek a Péc nemzetség zalai ágából az Árpád-kor végén és az Anjou-kor elején

11:30 **Vita** | 11:50 **Ebédészünet**

PROGRAM | JÚNIUS 6., PÉNTEK

13:00 VII. szekció – Krónikák

Levezető elnök: CSÁKÓ JUDIT (HUN-REN BTK TTI)

13:00 **Theresa Bachhuber** (Ludwig Maximilian University of Munich):

Sexual Violence in *The History of the Tyrants of Sicily* by Hugo Falcandus

13:15 **Pardi Boglárka** (ELTE): A „Nagy Francia Krónikák” és a Képes

Krónika: minta vagy párhuzam?

13:30 **Maciej Stachowicz** (University of Warsaw): Két csata, amelyek

nem történtek meg. A magyar–lengyel vegyes krónika új értelmezése

13:45 **Martin Wolf** (Charles University of Prague): Bohemian Drunkards

and Perfidious Hungarians. Ethnic Stereotypes in the so-called
Proprietates Gentium in Medieval Central Europe

14:00 Vita | 14:30 Kávészünet

14:45 VIII. szekció – Egyház és kultúra

Levezető elnök: UHRIN DOROTTYA (ELTE)

14:45 **Maja Hučić** (Catholic University of Croatia): Monastic Writing and
Memory Studies: Cartulary of the Monastery of Saint Mary in Zadar

15:00 **Porkoláb Anna Sára** (ELTE): A *silentium* a domonkos szerzetesi
nevelésben

15:15 **Gephárt Enikő** (SZTE): Házasság és szexuális kihágások a Francia
Királyság északi területein a 14–15. században

15:30 **Török Ábel** (ELTE): Nicephorus Blemmydes' Δηγήσεις μερικῆ –
Preparing a New Critical Edition

15:45 Vita | 16:15 Kávészünet

16:30 II. plenáris előadás

VIDA TIVADAR (ELTE)

Népvándorlás és közösségformálódás a kora középkorban. Új
biorégészeti kutatások

Levezető elnök: NAGY BALÁZS (ELTE)

17:15 Zárszó – NAGY BALÁZS (ELTE)

17:30 Fogadás

PROGRAM | JUNE 5TH | THURSDAY

9:00 Opening ceremony

Welcome address by **VERONIKA NOVÁK** (ELTE)

Welcome address by **JUDIT BALOGH-KÁTAI** (ELTE Alumni Centre)

9:15 Plenary Lecture I.

CHRISTINA LUTTER (University of Vienna)

Did Women in Late Medieval Vienna Have Social Capital?

Integrating Gender Issues into Digital Prosopography

Chaired by **GÁBOR KLANICZAY** (ELTE – CEU)

10:00 Coffee break

10:15 Section I – Art History

Chaired by **PÉTER JAKAB** (ELTE)

10:15 **Kata Hári** (ELTE): Dance of Death in Three Acts. Illustrated Book

Versions of the Work and the Rapport between Them

10:30 **Rebeka Kernács** (ELTE): The Four Crosses of Essen: A Close Observation

10:45 **Jessica Knowles** (University of Vienna): The Moment of Martyrdom: Comparing Images of Archbishops Becket and Scrope in Late Medieval Manuscripts

11:00 **Edina Szathmári** (ELTE): The Influence of the Portals of the Parish Church of Košice in Transylvania in the First Half of the 15th Century

11:15 Debate | 11:45 Coffee break

12:00 Section II – Archeology and Fortresses

Chaired by **ORSOLYA MÉSZÁROS** (ELTE)

12:00 **Erzsébet Bojtár** (PPKE): Mediaeval Graffiti in the Crac des Chevaliers

12:15 **Adrienn Botha-Lőrincz** (DE): Surveys of Budvár in Odorheiu Secuiesc and Vár in Porumbenii Mari in 2024

12:30 **Renáta Szabó** (ELTE): Balustrade Fragments from Erdőd Castle

12:45 Debate | 13:05 Lunch break

PROGRAM | JUNE 5TH | THURSDAY

14:00 Section III – Economy, Space, Communication

Chaired by **KATALIN SZENDE** (CEU)

- 14:00 **Marija Lendarić** (Catholic University of Croatia): Early Modern Cartography in the Research of the Late Medieval Rural Landscape. Locating Medieval Rural Settlements of Zagreb Gradec
- 14:15 **Csilla Majláthné Sipos** (DE): The Economic Role of Medieval Szeged and Its Place in the Tisza Landscape
- 14:30 **Štefan Pacola** (University of Trnava): The Reconstruction of the Road Network in Zemplén County until the Mid-14th Century
- 14:45 **Viktor Tuček** (ELTE): The Tidings about the Battle of Mohács Spreading in the Czech Crownlands

15:00 Debate | 15:30 Coffee break

15:45 Section IV – Church and Society

Chaired by **ANDRÁS RIBI** (City Archives and Research Institute of Székesfehérvár)

- 15:45 **Terézia Horváth** (PTE): The Personnel of the Chapter of Vasvár During the Reign of King Sigismund
- 16:00 **Péter B. Kovács** (ELTE): Conflict-Avoiding and Conflict-Managing Prelates in Central Europe – Communication and Migration During the Investiture Controversies
- 16:15 **Olha Stasiuk** (CEU): Patronum egentem alere debet: Relationships between Wealthy Patrons and the Church in Medieval Canon Law
- 16:30 **Botond Sütő** (ELTE): Hungarian *ius supremi patronatus* during the Reign of King Władysław I

16:45 Debate | 17:15 Coffee break

PROGRAM | JUNE 5TH | THURSDAY

17:30 Research groups and book presentations

Chaired by GÁBOR DRESKA (ELTE)

“Jan Długosz Évkönyveinek magyar vonatkozású adatai”
[“Hungarian-related data from the Annales of Jan Długosz”]

HUN-REN BTK TTI NKFI-147352 research project

Presented by Dániel Bagi (ELTE)

“Mohács500. A HIM, MNL és HUN-REN BTK
konzorciumi pályázata. A mohácsi csatában részt vett személyekre
vonatkozó levéltári feltárás és adatbázisépítés”

[“Mohács500. A consortium project of HIM, MNL and
HUN-REN BTK. Archival research and database development on
the persons involved in the Battle of Mohács”] research project

Presented by Szabolcs Varga (HUN-REN BTK TTI)

Gábor Thoroczkay: *The Historical Research on the Árpád Era*

Bp.: HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2024.

(Arpadiana XVII.)

Presented by Péter Molnár (ELTE)

Gábor Mikó: *Egy levéltár régmúltja. A Zarka család középkori okiratai*
[A Long History of an Archive. Medieval Charters of the Zarka Family.]

Bp.: HUN-REN–MNL–SZTE Magyar Medievisztikai Kutatócsoport,
2023. (Subsidia ad historiam ad medii aevi Hungariae inquirendam 15.)

Presented by József Csermelyi (Lutheran Central Archives)

Bence Simon – Virág Varga – Máté Vas (ed.): *Micae Mediaevales XIV. –*

Fiatal történészek dolgozatai a középkori Magyarországról és Európáról

[*Micae Mediaevales XIV. – Studies by Young Historians on
Medieval Hungary and Europe.*]

Bp.: ELTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola, 2025.

(ELTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola. Tanulmányok –
Konferenciák 21.)

Presented by László Szabolcs Gulyás (NYE)

PROGRAM | JUNE 6TH | FRIDAY

9:00 Section V – Portrait and Power

Chaired by **ATTILA BÁRÁNY** (DE)

- 9:00 **Katalin Czottner** (ELTE): The Sources of Muirchú in Compiling the Vita Sancti Patricii
- 9:15 **Kornél András Illés** (ELTE): The War Hero, the Pious King and the Man Who Just Wanted to Go Home: The Multifaceted Image-building of John Hunyadi
- 9:30 **Dorka Kintli** (University of Bonn): Traces of a Queen: Fredegund beyond Her Depictions
- 9:45 **Máté Vas** (ELTE): The Portrayal of the Father in the *Autobiography* of Charles IV of Luxembourg

10:00 **Debate** | 10:30 **Coffee break**

10:45 Section VI – Estates and Political Engagement

Chaired by **ISTVÁN KÁDAS** (HUN-REN BTK TTI)

- 10:45 **Matěj Kozák** (Masaryk University of Brno): The Property Base of the Hussite Captains in the Kingdom of Bohemia after the Hussite Revolution
- 11:00 **Bence Simon** (ELTE): The Role of the Bebek Families of Pelsőc and Vámos in the Noble Civil War and Restoration Following the Death of King Albert (1440–1451)
- 11:15 **Virág Varga** (ELTE): Aristocratic Careers of the Zala Branch of the Pécs Kindred at the End of the Árpadian Age and the Beginning of the Angevin Age

11:30 **Debate** | 11:50 **Lunch break**

PROGRAM | JUNE 6TH | FRIDAY

13:00 Section VII – Chronicles

Chaired by **JUDIT CSÁKÓ** (HUN-REN BTK TTI)

13:00 **Theresa Bachhuber** (Ludwig Maximilian University of Munich):

Sexual Violence in *The History of the Tyrants of Sicily* by Hugo Falcandus

13:15 **Boglárka Pardi** (ELTE): *The Grandes Chroniques de France* and the *Illuminated Chronicle*: Model or Parallel?

13:30 **Maciej Stachowicz** (University of Warsaw): Két csata, amelyek nem történtek meg. A magyar–lengyel vegyes krónika új értelmezése

13:45 **Martin Wolf** (Charles University of Prague): Bohemian Drunkards and Perfidious Hungarians. Ethnic Stereotypes in the so-called *Proprietates Gentium* in Medieval Central Europe

14:00 **Debate** | 14:30 **Coffee break**

14:45 Section VIII – Church and Culture

Chaired by **DOROTTYA UHRIN** (ELTE)

14:45 **Maja Hučić** (Catholic University of Croatia): Monastic Writing and Memory Studies: Cartulary of the Monastery of Saint Mary in Zadar

15:00 **Anna Sára Porkoláb** (ELTE): The silentium in Dominican Monastic Education

15:15 **Enikő Gephárt** (SZTE): Marriage and Sexual Transgressions in the Northern Part of the Kingdom of France in the 14–15th Centuries

15:30 **Ábel Török** (ELTE): Nicephorus Blemmydes' Δηήγησις μερικὴ – Preparing a New Critical Edition

15:45 **Debate** | 16:15 **Coffee break**

16:30 Plenary Lecture II

TIVADAR VIDA (ELTE)

Népvándorlás és közösségformálódás a kora középkorban. Új bio régészeti kutatások [Migration and Community Formation in the Early Middle Ages. New Bioarchaeological Researches]

Chaired by **NAGY BALÁZS** (ELTE)

17:15 Closing Remarks by **NAGY BALÁZS** (ELTE)

17:30 **Reception**

Hári Kata

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Filozófiatudományi Doktori Iskola, Művészettörténet Doktori Program

Témavezető: Endrődi Gábor

***Haláltánc* több felvonásban. A mű illusztrált könyves változatai és ezek egymáshoz való viszonya**

A *Haláltánc* moralitásjáték formájában a 14. század közepétől, a *memento mori*ként volt jelen, de az ember és Halál diskurzusának korábbi formái is ismertek. A *Haláltáncban* a Halált megszemélyesítő alak mindenkit „felkér egy táncra”, tehát a történet tanulsága, hogy a halál elől senki sem menekülhet, ezért érdemes folyamatos készülletben lenni. A mű legkorábbi ismert írott példányai német és spanyol területhez kötődnek. A téma első ismert ábrázolásai a 15. században készültek, temetkezési helyek mellett és templomokban (Párizsban, Bázelen, Berlinben). A sokszorosító grafika megjelenésével a *Haláltánc* jelenetei a metszetek népszerű témájává is váltak, továbbá illusztrált könyves formában is megjelentek. Előadásomban azt vizsgálom, hogy milyen viszony figyelhető meg a *Haláltánc*-könyvek különféle formátumai között a 16. századig bezáróan, elsősorban a kép és a szöveg viszonyát tekintve. Hogyan kapcsolódnak egymáshoz és miben térnek el a kéziratos, a táblanyomatos és a tipografikus nyomtatott illusztrált *Haláltánc*-kiadások? Milyen hatással lehettek egymásra a különböző formátumok? Ezekre a kérdésekre keresem a választ.

Kata Hári

Eötvös Loránd University, Doctoral School of Philosophy, Art
History Doctoral Programme
Supervisor: Gábor Endrődi

***Dance of Death* in Three Acts. Illustrated Book Versions of the
Work and the Rapport Between Them**

The *Dance of Death* has been present in the form of a morality play since the mid-14th century, as a *memento mori*. In the *Dance of Death*, the personification of Death invites everyone to dance with him. The story draws attention to that no one can escape death and calls for vigilance. The earliest known written copies of the work are linked to German and Spanish territories. The first known depictions were made in the 15th century, in the vicinity of burial places and in churches. Later the scenes from the *Dance of Death* also became a popular subject for engravings and woodcuts, and were published in illustrated book form too. In my presentation, I examine the relationship between the various formats of the *Dance of Death* illustrated books until the 16th century, with particular emphasis on the image-text relation. How are the manuscript, the blockbook, and the typographically printed book editions related to each other and what divergences can we observe (if any)? What impact might the different formats have had on each other? I seek answers to these questions.

Kernács Rebeka

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Filozófiatudományi Doktori Iskola, Művészettörténet Doktori Program

Témavezető: Takács Imre

Négy essen i kereszt egészen közlről

A 852-ben alapított egykori essen i női kolostor, ma székesegyház kincstárában egy filigrándíszes kard, korona, könyvtábla és ereklyetartó mellett négy gazdagon díszített arany körmeneti keresztet őriznek, amelyekből három feliratokkal, kettő ábrázolásokkal is a 10. század végétől a 11. század közepéig a kolostor élén álló, császári családból származó apátnőkhöz köthető. A képek és feliratok ellenére a kereszték készítésének pontos ideje és helye a mai napig nem teljesen tisztázott. A kutatások eddigi fókuszpontjai a keresztéken látható gazdag zománcdísz, illetve a figurális ábrázolások ikonográfiája és az ábrázoltak életének és donátori tevékenységének történeti feltárása voltak. A kereszték ötvöstechnikai jellegzetességeivel, a gazdag filigrándísszel és változatos kőfoglalatokkal eddig nemigen foglalkozott a kutatás. A filigránt mint marginális díszítőelemet önmagában nem tekintik alkalmasnak egy tárgy származás- és kormeghatározására, pedig ha nagyon közlről megnézzük, a készítes i módja, az alkalmazott díszítőelemek és motívumok, ezek rendszere (vagy rendszertelensége), a felületen elhelyezett egyéb elemekhez való viszonya és minősége nagyon sok mindent elárul a középkori műhelygyakorlatról. Az essen i anyag abból a szempontból is nagyon szerencsés, hogy itt több, időben egymáshoz viszonylag közl készült tárgy is az eredeti helyén őrződött meg, ezért kivételes módon kontextusban, a többi tárggyal összefüggésben vizsgálható. Az előadás ennek a vizsgálatnak a szempontrendszerét, illetve a 2025 januárjában végzett megfigyeléseim eredményeit ismerteti.

Rebeka Kernács

Eötvös Loránd University, Doctoral School of Philosophy,
Art History Doctoral Programme
Supervisor: Imre Takács

The Four Crosses of Essen: A Close Observation

The treasury of the Cathedral of Essen, founded originally as a Closter in 852 contains four richly decorated processional crosses as well as a small crown, a sword covered in gold, a book binding and a reliquary. Out of the four crosses three is linked to the founders with inscriptions, and two with an image as well, reflecting the wealth and social status of these abbesses of royal lineage. In spite of the inscriptions and images, much is yet to be cleared about the exact time and place of the making of these crosses. The main focal points of the studies so far included the numerous enamel plates, the iconography of the images as well as the historical knowledge about the depicted, but not the technical questions regarding the making of these objects. Filigree as a goldsmith technique has been regarded as a marginal decorative element, not fit for style criticism and barely containing information about the origin of the object, although upon a close observation it turns out that the methods of making beaded wire, the quality of the end product, the elements and motifs as well as the system (or lack thereof) of the decoration and its relationship with other elements (e.g. stone settings) on the surface can be very telling in regard to medieval workshop practices. The material in Essen also provides the researcher with an exceptionally well preserved ensemble of objects created in a short time period, still standing at their original location, where the aforementioned techniques can be examined in context, in relation to one another. The lecture is ought to outline the main aspects of such a research, based on the results of an observation carried out in January 2025.

Jessica Knowles

Bécsi Egyetem, Történelemtudományi és Kultúratudományi
Doktori Iskola, Történelemtudományi és Kultúratudományi
Doktori Program
Témavezető: Christina Lutter

A vértanúság pillanata: Becket és Scrope érsekek ábrázolásainak összehasonlítása a késő középkori kéziratokban

A magyar Anjou-legendáriumban szerepel egy képi ábrázolás, amely Thomas Becket vértanúságának pillanatát örökíti meg. Becketet 1170-ben gyilkolták meg II. Henrik angol király parancsára, és érseki székhelyének legelőkelőbb pontján temették el. Kultuszát hamar támogatni kezdte a halálát elrendelő monarchia. Richard Scrope-ot, York érsekét 1405-ben IV. Henrik angol király parancsára gyilkolták meg, és érseki székhelye legelőkelőbb pontján temették el. Kultuszát csakhamar támogatni kezdte a halálát elrendelő monarchia is. Kevés kép maradt fenn a két érsek mártíromságáról, Scrope esetében valószínűleg a helyi kultusz és a reformációhoz való kronológiai közelség miatt. Becket kultuszát a 16. századi Angliában nagy buzgalommal fojtották el. Becket magyar miniatúrájának és Scrope vértanúságának egy flamand/angol óráskönyvből származó képének összehasonlítása pedig arra világít rá, hogy a vértanúság milyen különböző módon ábrázolható két, látszólag hasonló szövegű szentéletrajz esetében. Ez az előadás mellett érvel, hogy mindkét ábrázolás célja annak a bemutatása volt, hogy az érsek hogyan viszonyult a saját mártíromságához, arra ösztönözve a szemlélőt, hogy osztozzon a szentek tapasztalatában.

Jessica Knowles

University of Vienna, Doctoral School of Historical and Cultural Studies, Historical and Cultural Studies Doctoral Programme
Supervisor: Christina Lutter

The Moment of Martyrdom: Comparing Images of Archbishops Becket and Scrope in Late Medieval Manuscripts

The Hungarian Angevin Legendary contains a depiction of Thomas Becket at the moment of his martyrdom. Becket was killed in 1170 on the orders of Henry II of England and buried in the most prominent position in his metropolitan see. His cult was soon supported by the monarchy that had ordered his death. Richard Scrope, Archbishop of York, was killed in 1405 on the orders of Henry IV of England and buried in the most prominent position in his metropolitan see. His cult was too soon supported by the monarchy that had ordered his death. Few images survive of the martyrdom of either archbishop, in Scrope's case likely due to the local cult and its chronological proximity to the Reformation. Becket's cult was enthusiastically suppressed in England in the sixteenth century. Comparing the Hungarian miniature of Becket and an image of Scrope's martyrdom from a Flemish/English Book of Hours brings out the different ways in which martyrdom could be depicted in the cases of two outwardly similar textual hagiographies. This paper will argue that these depictions both aim to depict how the archbishops approached their own martyrdom, encouraging the viewer to share in the saints' experience.

Szathmári Edina

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Filozófiatudományi Doktori Iskola, Művészettörténet Doktori Program

Témavezető: Takács Imre

A kassai plébániatemplom kapuzatainak hatása Erdélyben a 15. század első felében

A kolozsvári Szent Mihály-templom oldalkapuzatai sajátos tagolásának és bonyolult térbeli felépítésének az eredetét a szakirodalom a kassai Szent Erzsébet-templom műhelyétől származtatja. Erdélyben hatása a segesvári Szent Miklós-plébániatemplom (Hegyi templom) déli kapuján és a brassói Szűz Mária-plébániatemplom (Fekete templom) kapuzatain is visszaköszön, amelyek a datálás kérdése miatt mindig visszatérő szerepet játszottak. Lényegében a segesvári falszakaszán előforduló 1429-es évszámra vonatkozó felirat és a Kolozsváron át történő formai közvetítés alapján datálták vissza a kassai kapukat. Habár az azonos formavilág egyértelműen a kolozsvári kapuzatok egymáshoz való szoros viszonyáról árulkodik, ezek megvalósulása között időbeli eltérés és műhelyváltás történt. Ennek fényében a korábbi keltezés a kapukkal egyidőben megvalósuló részletek elemzésével érdemes mérlegelni, amelyet a kőfaragójelek vizsgálata pontosít. Beszélhetünk-e mindkét oldal esetében azonos, Kassáról érkező műhelyről? A felsorolt problémákat a kőfaragójelek és a kisarchitekturális dekoráció alapján lehet-e pontosítani? A datálás mellett az előadás egyik fő célja a formák megjelenésének és elterjedésének a vizsgálata, összevetve azokat más műfajokban előforduló, hasonló dekorációval. A kapuk rendeltetését a város középkori fejlődésének szempontjából is érdemes vizsgálni, így a templom liturgikus topográfiája és középkori környezete is előtérbe kerül.

Edina Szathmári

Eötvös Loránd University, Doctoral School of Philosophy,
Art History Doctoral Programme
Supervisor: Imre Takács

The Influence of the Portals of the Parish Church of Košice in Transylvania in the First Half of the 15th Century

The distinctive articulation and complex spatial structure of the side portals of St. Michael's Church in Cluj-Napoca have been attributed in the scholarly literature to the workshop of St. Elizabeth's Church in Košice. The workshop's influence can also be observed in Transylvania on the southern portal of St. Nicholas' Parish Church (Church on the Hill) in Sighișoara and the portals of St. Mary's Parish Church (Black Church) in Brașov, which have played a recurring role in debates concerning the Košice's portals dating. The 1429 inscription in Sighișoara and the formal transmission through Cluj have served as the basis for backdating the portals. Although the shared formal language clearly points to a close relationship between the portals in Cluj, there were temporal differences and a change of workshop during their construction. In light of this, it is worth reconsidering the earlier datings by analyzing architectural elements built contemporaneously with the portals, further refined through the study of stonemasons' marks. Can we speak, in both cases, of the same workshop originating from Košice? Can the listed issues be clarified by examining stonemasons' marks and microarchitectural decoration? Beyond dating, one of the key objectives of this presentation is to examine the appearance and distribution of these forms, comparing them with similar decorations in other artistic media. It is also worthwhile to examine the function of these portals in the context of the medieval urban development of Cluj, highlighting the church's liturgical topography and its medieval surroundings.

Bojtár Erzsébet

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Történelemtudományi
Doktori Iskola, Régészeti Műhely
Témavezető: Szakács Béla Zsolt

Középkori graffitik a Crac des Chevaliers-ben

Kutatásaim legfőbb tárgya az egyik legépebben fennmaradt kereszties lovagvár, a szíriai Crac des Chevaliers, ami – a Szaladin-citadellával együtt – az UNESCO Világörökség részét képezi, II. András királyunk révén pedig a magyar történelemhez is kapcsolódik. Leendő doktori disszertációm az erőd kőfaragójeleinek vizsgálatára koncentrál, de a kutatás jellegéből adódóan – minthogy a teljes épületegyüttest körül köre át kellett vizsgálnom – nemcsak a kőfaragók kézjegyeit figyelhettem meg, hanem az elkészült falak között élők kreativitásának megnyilvánulásait is: a graffitiket. Több mint száz ilyen alkotást lehet elkülöníteni a temérdek karcolatból, amelyek között feliratok, állatok, emberek, épületek, hajók és különféle szimbólumok is akadnak. Az egészen új felfedezésektől eltekintve is, ezekből mindeddig csupán néhány került publikálásra és több esetben az is hibásan. A rajzok jelentős része egyáltalán nem ismert a szakmai körökben sem, noha nem csak művészettörténeti szempontból lehetnek érdekesek. Elhelyezkedésükből az erőd építéstörténetére, terméinek funkcióira vonatkozó adatokat is lesűrhetünk, az ábrázolásokból pedig képet kaphatunk a kor viseletéről, eszközeiről, járműveiről vagy a keresztiesek által ismert állatvilágról is.

Erzsébet Bojtár

Pázmány Péter Catholic University, Doctoral School of History,
PhD Program in Archaeology
Supervisor: Béla Zsolt Szakács

Mediaeval graffiti in the Crac des Chevaliers

The primary focus of my research is one of the best-preserved Crusader castles, the Crac des Chevaliers in Syria. Together with the Citadel of Saladin, it is recognized as a UNESCO World Heritage Site and holds historical connections to Hungary through King Andrew II. My upcoming doctoral dissertation specifically addresses the castle's masonry marks, however, due to the detailed nature of this research – which involved examining the structure stone by stone – I discovered not only masonry marks but also the creative expressions of the people who lived within the walls: the graffiti. These graffiti, numbering over a hundred, depict inscriptions, animals, human figures, buildings, boats and various symbols. Only a few of these have been published so far, and even those few often inaccurately. Many drawings remain unknown to specialists, yet they possess significant value beyond art history alone. They offer valuable insights into clothing, tools, and transportation methods of the era, and their precise location within the castle further enrich our understanding of its historical narrative and the functions of individual rooms.

Botha-Lőrincz Adrienn

Debreceni Egyetem, Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola,
Történelmi Program
Témavezető: Pósan László

A székelyudvarhelyi Budvár és a nagygalambfalvi vár 2024-es felmérése

Székelyföld középkori várainak kutatási módszerei a technológiai fejlődés soha nem látott korszakának köszönhetően az elmúlt évtizedekben meglehetősen sokat változtak – főképp az olyan tudományágak régészetbe való beemelésének köszönhetően, mint például a természettudományos vizsgálatok, légirégészet, LIDAR, térinformatika, topográfia stb. Habár a középkori várak kutatásában e módszerek némelyike kevésbé hasznosítható, viszont egyes esetekben kimondottan új eredmények láthatnak napvilágot. A fent említett szakterületek közül 2024-ben egy régészeti kutatásokat támogató projekt keretén belül a régészeti topográfia eszköztárából volt lehetőségem kipróbálni néhányat, amelyek révén Székelyföld két olyan őskori előzményekkel rendelkező, középkori várát – a székelyudvarhelyi Budvárt és a nagygalambfalvi Várat – is sikerült felmérni és elkészíteni a szintadatokkal ellátott alaprajzaikat, amelyek területén a legutóbbi feltárásokra az 1960–70-es években került sor. A közel ötven évvel ezelőtt végzett régészeti kutatások során bár mindkét lelőhelyről készült szintvonalas felmérés, azonban a napjainkban alkalmazott műszerek nagyobb pontosságot mutatnak, továbbá a feltárások óta eltelt évtizedek alatt a terepviszonyok is sokat változtak. Ez utóbbiak adtak tehát indokot számunkra az új térképes ábrázolások elkészítéséhez. Az előadásom célja, hogy betekintést nyújtson az említett két udvarhelyszéki vár területén végzett legújabb felmérések folyamatába, módszertanába, valamint bemutassa azokat az eredményeket, amelyek valóban igazolják e felmérések szükségességét – egy majdani feltárás elengedhetetlen részeként.

Adrienn Botha-Lőrincz

University of Debrecen, Doctoral School of History and
Ethnology, History Doctoral Programme
Supervisor: László Pószán

**Surveys of Budvár in Odorheiu Secuiesc and Vár in Porumbenii
Mari in 2024**

The research methods of the medieval castles of Székely Land have changed considerably in recent decades, thanks to technological developments – mainly due to the inclusion of new disciplines in archaeology, such as the methods of the natural sciences, aerial archaeology, LIDAR, GIS, topography, etc. Although some of these methods are less useful in the research of medieval castles, but in some cases, there may be new results. Among the above-mentioned disciplines, in 2024 I had the opportunity to try out the archaeological topography within the framework of a project supporting archaeological research. Through the project, we surveyed and prepared their ground plans with level data two medieval castles with prehistoric antecedents in Székely Land (Budvár in Odorheiu Secuiesc, Vár in Porumbenii Mari). The last archaeological research in the area of both medieval castles was in the 1960s and 1970s. The reason for our new topographic surveys was that ground plan conducted with technology from fifty years ago maybe inaccurate, in addition the field conditions have changed a lot in the recent decades. The aim of my presentation is to present the process, methodology and the results of the latest surveys conducted in the area of the two above-mentioned medieval castles.

Szabó Renáta

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola, Régészet Doktori Program
Témavezető: Mordovin Maxim

Balusztrádtöredékek Erdőd várából

A történeti Szatmár vármegye területén elhelyezkedő Erdőd (Ardud, Ro) település mellett, a 15. század második felében megkezdődik a bárói rangra emelkedett Drágfi család várkastélyának kiépítése. A Bükki-dombság szélén emelt késő középkori castellum kutatása egészen a 18. századra visszanyúlik, amikor Károlyi Sándor az 1720-as években kiépíti uradalmi központját az elpusztult középkori épületegyüttes felhasználásával. Az építkezés alaposan dokumentált, már akkor is megemlékeznek a vár korábbi elemeiről. A historizáló kastély számos javítgatáson esett át, sorsát azonban nem kerülhette el. A 20. század második felében megindult a terület régészeti módszerekkel történő kutatása. A feltárások során előkerült kőfaragványok újabb részleteket eleveníttek fel a középkori castellum kinézetével kapcsolatban. A Szatmári Múzeum gyűjteményében található kőfaragványok egy jellegzetes építészeti elem, a balusztrádos mellvéd meglétére utalnak. Az ilyen típusú építészeti elemek a reneszánszhoz köthetők, már a 15. század végétől kimutathatók a magyar királyi és főúri építészetben egyaránt. Előadásomban a vár történetének bemutatása után a kőfaragványok stilisztikai vizsgálatán keresztül szeretném az erősség építéstörténetét árnyalni.

Renáta Szabó

Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, Archeology
Doctoral Programme
Supervisor: Maxim Mordovin

Balustrade Fragments from Erdőd Castle

Near the settlement of Erdőd (Ardud, Romania), located in the historical county of Szatmár, the construction of a castle for the Drágfi family, who had risen to baronial rank, began in the second half of the 15th century. This late medieval castellum, built on the edge of the Bükki Hills, has been the subject of research since as early as the 18th century. In the 1720s, Sándor Károlyi repurposed the ruins of the medieval complex to establish his manor center, and the construction process was thoroughly documented at the time, already acknowledging elements of the earlier fortress. Despite undergoing numerous modifications, the historicist-style castle ultimately could not escape its fate. In the second half of the 20th century, archaeological investigations of the site commenced. Among the excavated stone carvings, new details have emerged, shedding light on the appearance of the medieval castellum. The collection of the Szatmár Museum includes carved stone fragments that suggest the presence of a balustraded parapet. Architectural elements of this type are associated with the Renaissance and can be identified in both royal and aristocratic Hungarian architecture from as early as the late 15th century. In my presentation, following an overview of the castle's history, I aim to refine the architectural chronology of the stronghold through a stylistic analysis of these stone carvings.

Marija Lendaric'

Horvát Katolikus Egyetem, Történeti Tanszék, Történeti Doktori Program

Témavezető: Hrvoje Kekez

A kora újkori térképek szerepe a késő középkori vidéki táj kutatásában. A zágrábi Gradec középkori rurális településeinek lokalizálása

A középkori települések kutatásának egyik alapvető szakasza azok földrajzi elhelyezkedésének meghatározása, amelyhez az írott és térképészeti források összehasonlító elemzése szolgál módszertani alapul. A középkorból azonban nem maradtak fenn olyan részletes térképek, amelyek lehetővé tennék egyes települések pontos (hosszúsági és szélességi) koordinátáinak meghatározását. Ennek oka elsősorban az, hogy a középkori európai térképészet sokszor inkább a keresztény világszemlélet vizuális leképezését szolgálta, vagy kritikátlanul másolta le az ókori forrásokat. További problémát jelent, hogy a legtöbb középkori térkép kis léptékű volt, így azokon többnyire csak a nagyobb településeket tüntették fel, a kisebb falvakat pedig pontatlanul ábrázolták, ha ábrázolták egyáltalán. Ezért a kutatás során túl kell lépni a szigorúan vett középkori időhatárokon. A jelen kutatás a zágrábi Gradec területén fekvő szolgálatot teljesítő jobbágyfalvak példáján keresztül azt vizsgálja, hogyan lehet a kora újkori térképeket felhasználni a középkori települések lokalizálására – nemcsak azokéra, amelyek folytonosan lakottak maradtak, hanem azokéra is, amelyeket az idők során elhagytak.

Marija Lendaric'

Catholic University of Croatia, Department of History, Doctoral
Program in History
Supervisor: Hrvoje Kekez

**Early Modern Cartography in the Research of the Late Medieval
Rural Landscape. Locating Medieval Rural Settlements of Zagreb
Gradec**

One of the phases of researching medieval settlements is determining their location, which uses the comparative method of analyzing written and cartographic sources. However, there are no detailed maps from the Middle Ages that would allow us to determine the longitude and latitude of some settlements. This is primarily because medieval European cartography was a visual element for Christian philosophy or uncritically copied data from ancient maps. Another problem is that most medieval maps were small-scale, which is why only larger settlements were usually drawn, and smaller ones if they were, were not drawn precisely. This is why it is necessary to step outside the time frame of the Middle Ages. Therefore, this paper, using the example of settlements of subservient peasants in Zagreb's Gradec, will show how to use early modern maps to determine the location of medieval settlements. But not only those continuously inhabited, but also those that have been abandoned over time.

Majláthné Sipos Csilla

Debreceni Egyetem, Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola,
Történelmi Program

Témavezetők: F. Romhányi Beatrix, Gulyás László Szabolcs

A középkori Szeged gazdasági szerepe és helye a Tisza menti tájban

Az előadás elsősorban a szegedi mikrorégióval foglalkozik, és fő célja, hogy feltárja, milyen szerepet tölthetett be a város a középkorban a Tisza menti tájban, azaz hogy gazdasági jelentősége miképpen illeszkedik be a középkorra vetíthető (vagy rekonstruálható) természeti-vízrajzi keretekbe. Fontos kérdést vet fel az is, hogy a környezeti feltételek hogyan befolyásolhatták a település gazdasági kapcsolatrendszerét közvetlen környezetével és a távolabbi régiókkal. Szeged már a középkorban is meghatározta a dél-alföldi régió fejlődését, történetéről pedig számos fontos tanulmány és kötet napvilágot látott. Az előadás nem tér ki a már sokat kutatott várostörténeti vagy településmorfológiai kérdésekre, sokkal inkább olyan átfogó szemléletű elemzést kísérel meg, mely a Szegedre ható településfejlesztő tényezőket annak tágabb környezetében értelmezi. E szempontok közé tartozik többek között az úthálózat, a folyami átkelők és a gazdasági kiváltságok fejlesztő szerepe, a sószállítás- és kereskedelem, a szőlőtermelés és borkereskedelem, illetve a földművelés és nagyállattartás is.

Csilla Majláthné Sipos

University of Debrecen, Doctoral School of History and
Ethnology, History Doctoral Programme
Supervisors: Beatrix F. Romhányi, László Szabolcs Gulyás

The Economic Role of Medieval Szeged and Its Place in the Tisza Landscape

The lecture will focus on the micro-region of Szeged, and its main objective is to explore the role the city may have played in the medieval landscape along the Tisza, i.e. how the economic significance of the city fits into the medieval natural-hydrographical background. It also raises important questions about how environmental conditions may have influenced the economic relations with its immediate surroundings and with more distant regions. Szeged had already determined the development of the Southern Great Plain in the Middle Ages, and several important studies and volumes have been published on the history of the city. The lecture does not deal with the much-researched questions of urban history or morphology but rather attempts a comprehensive analysis of the factors influencing the development of Szeged in its wider environment. These aspects include, among others, the developing role of the road network, river crossings and economic privileges, salt transport and trade, viticulture and wine trade, and agriculture and livestock farming.

Štefan Pacola

Nagyszombati Egyetem, Történeti Tanszék, Szlovák Történelem
Doktori Program

Témavezető: Vladimír Rábik

A Zemplén megyei úthálózat rekonstrukciója a 14. század közepéig

Az előadás a középkori Zemplén megye úthálózatának rekonstrukciójára összpontosít, különös tekintettel a történeti forrásokra és a történeti táj térbeli elemzésére. A vizsgált időszak a Magyar Királyság II. századi megalakulásától a 14. század közepéig terjed, amely időszak alatt az úthálózat fokozatosan állandósult a területi közigazgatás és a gazdasági struktúra fejlődésének hatására. Különös hangsúlyt kapnak a Zemplén megye és a szomszédos közigazgatási egységek közötti kapcsolatok, valamint a megyén belüli helyi gazdasági, kereskedelmi és közigazgatási központokat összekötő útvonalak. Az előadásban a középkori utak eredetét, fejlődését és funkcióját elemzem, térképészeti anyagokra, korabeli oklevelekre és a történeti topográfia meglátásaira támaszkodva. A rekonstrukció kulcsfontosságú szempontja Zemplén megye természeti és földrajzi jellemzőinek értékelése, beleértve a folyóhálózatot, a hágókat és más természetes akadályokat, amelyek alakították az egyes kommunikációs útvonalak irányát és jelentőségét. Az eredmények hozzájárulnak mind a középkori táj közlekedési viszonyainak, mind azok jelentőségének mélyebb megértéséhez e periférikus régió történelmi fejlődésében.

Štefan Pacola

Trnava University, Department of History, Slovak History
Doctoral Programme
Supervisor: Vladimír Rábik

The Reconstruction of the Road Network in Zemplén County until the Mid-14th Century

This study focuses on the reconstruction of the road network in the medieval Zemplén county, with particular attention to historical sources and spatial analysis of the historical landscape. The examined period spans from the formation of the Kingdom of Hungary in the 11th century to the mid-14th century, a time when the road network gradually stabilized in response to the development of regional administration and economic structures. Special emphasis is placed on the connections between Zemplén county and adjacent administrative units, as well as on the routes linking local economic, trade, and administrative centers within the county itself. The study analyses the origins, development, and functions of medieval roads, drawing upon cartographic materials, period charters, and insights from historical topography. A crucial aspect of the reconstruction is the evaluation of the physical and geographical characteristics of Zemplén county, including the river network, mountain passes, and other natural barriers that shaped the course and significance of individual communication routes. The results contribute to a deeper understanding of transport relations in the medieval landscape and their importance for the historical development of this peripheral region.

Tuček Viktor

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori Magyar Történelem Doktori Program
Témavezető: Dreska Gábor

A mohácsi csata hírének terjedése II. Lajos Cseh Koronájának országaiban

A kulturális emlékezet számára a mohácsi csata történeti fordulóponttá vált. A mohácsi csata híre azonban nemcsak a Magyar Királyságot rázta meg elemeiben, hanem egy időre Európa-szerte a leginkább hangoztatott eseménnyé vált. Ezt bizonyítja az a számos beszámoló és híradás, amelyek az év kiemelt hírének tartották a magyar király tragikus vereségét. A hatalmas hírverés nem meglepő, ugyanis a szultán dinamikus térhódítása fenyegetést jelentett egész Európára nézve. Összevetve az akkori európai államokat, az események saját visszhangot kaptak a Cseh Korona országaiban. A többi országgal ellentétben a csehek – II. Lajos személyében – saját uralkodójukat veszítették el. Kutatásom során arra szeretnék fényt deríteni, hogy a számos európai híradással ellentétben miként értesültek a Cseh Korona országainak lakosai királyuk vereségéről és haláláról. Az ugyanis látható, hogy a csehek nemcsak egy tragikus tényként kezelték az eseményeket, hanem természetes reakcióként, a szubjektivitástól elrugaszkodva, a felelőskeresés is látható. Erre forrásként leginkább a korabeli krónikák és híradások, valamint a cseh nemesség fennmaradt levelezése szolgál. Ezek alapján rekonstruálni lehet, milyen hullámokban érkeztek a hírek. Továbbá a beszámolók tényeiből vissza lehet követni a hírek provenienciáját, ami leginkább olyan eseményekből látható, mint a király holléte. Mindezt összevetve láthatjuk a korabeli hírsatornák működését és jellegét.

Viktor Tuček

Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, Medieval
Hungarian History Doctoral Programme
Supervisor: Gábor Dreska

The Tidings about the Battle of Mohács Spreading in the Czech Crownlands

For cultural memory, the Battle of Mohács became a historical turning point. However, the news of the battle did not terrify, the Hungarian Kingdom especially but, for a short period, it became the most widely publicized event throughout Europe. This phenomenon is evidenced by the numerous accounts and reports that highlighted the tragic defeat of the Hungarian king as the major news of the year. The enormous media attention is not surprising, since the sultan's dynamic territorial expansion posed a threat all around Europe. In contrast to other contemporary European states, the events had a special echo in the Czech Crownlands. Unlike in other countries, the Czechs—in the person of King Louis II—lost their own ruler. In my research, I seek to shed light on how, in contrast to the numerous European reports, the inhabitants of the Czech Crownlands learned about their king's defeat and death. It is evident that the Czechs did not treat the events merely as a tragic fact; rather, as a natural reaction free from subjectivity, there was also a search for blame. The main sources for my research are the contemporary chronicles and reports, as well as the preserved correspondence of the Czech elite. Based on these, it is possible to reconstruct the waves in which the news arrived. Furthermore, from the factual details of the reports, the provenance of the news can be traced—most notably in events such as the king's demise. Taken together, this allows us to understand the operation and character of the contemporary news channels.

Horváth Terézia

Pécsi Tudományegyetem, Interdiszciplináris Doktori Iskola,
Középkori és Kora Újkori Történelem Doktori Program
Témavezetők: Fedeles Tamás, C. Tóth Norbert

A vasvári társaskáptalan személyi összetétele a Zsigmond-korban

A vasvári társaskáptalan személyi összetételének átfogó, modern tudományos elveknek megfelelő szisztematikus vizsgálata és elemzése eddig még nem történt meg. Majdani doktori dolgozatom e hiányosságot hivatott pótolni. A korábbi években bemutatott és elemzett korszakok (Árpád-kor, Anjou-kor, Mátyás-kor) után jelen előadásomban a Zsigmond-kori személyzet sajátosságait mutatom be az eddig átvizsgált káptalani források (elsősorban a hiteleshelyi oklevelek), királyi, megyei és pápai oklevelek, valamint a vonatkozó szakirodalom alapján. Annak érdekében, hogy minél átfogóbb képet adjak a korszak vasvári káptalanáról, a hangsúlyt elsősorban az intézményen belül megfigyelhető tendenciákra és nem az egyes személyek életpályájára helyezem. A méltóságviselők archontológiájának összeállítása mellett – hála a megkülönböztető nevek használatának – egyre több személy pályája követhető végig, amely lehetőséget ad a komplexebb elemzésre. Így képet kívánok adni a vasvári káptalanban javadalmasok származásáról, esetleges egyetemi tanulmányáról, a káptalanon belüli előmenetel lehetőségeiről, a javadalomviselések időtartamáról, továbbá a vasvári kanonokok káptalanon kívül viselt egyéb javadalmairól, tisztségeiről is.

Horváth Terézia

University of Pécs, Interdisciplinary Doctoral School, Medieval
and Early Modern History Doctoral Programme
Supervisors: Tamás Fedeles, Norbert C. Tóth

The Personnel of the Chapter of Vasvár During the Reign of King Sigismund

Up until now, little attention has been paid to the personnel of the Chapter of Vasvár by the medievalists. Since it is not a cathedral chapter, but a collegiate one, therefore it was not noted among the more significant chapters. Due to its particularly rich source material, the comprehensive adaptation of the chapter's personnel would be supplementary. In the previous years, I have presented the chapter's personnel in the 13th and 14th centuries, and furthermore during the reign of Matthias Corvinus. Now I attempt to introduce the personnel of the collegiate chapter during the reign of King Sigismund, according to the overlooked sources such as diplomas issued by the chapter itself, charters of the king, the counties and the papal court. In order to provide a comprehensive overview of my research, the initial focus will be on the internal tendencies of the chapter, and I would not like to analyse the lives or careers of individual canons. Instead, the objective is to present a comprehensive picture of the origins of canons and their university education, along with the opportunities they had to be promoted to higher benefices within or outside the chapter.

B. Kovács Péter

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola, Történelem Segéd tudományai Doktori Program

Témavezető: Bagi Dániel

Konfliktuskerülő és konfliktust kezelő főpapok Köztes-Európában – Kommunikáció és migráció az investitúraharcok idejében

Az egyházi reformok és az investitúraharcok időszaka jelentősen átformálta az egyházi és világi hatalom viszonyát Európában. Előadásomban a közép-európai régió püspökeinek szerepét vizsgálom e konfliktusok kontextusában, különös tekintettel a főpapok személyes konfliktusaira és migrációs gyakorlatára. Az előadás központi kérdése, hogy a különböző narratív forrásokban milyen kommunikációs stratégiákat alkalmaztak a püspökök és az uralkodók hatalmi konfliktusaik során. Jaromír-Gebhard prágai püspök esete – aki megtagadta testvére, II. Vratiszláv koronázását – vagy Szent Szaniszló krakkói püspök konfliktusa, amely végül halálához vezetett, a nyílt konfliktusok szélsőséges példái. Emellett a menekülés és száműzés jelenségét is tárgyalom, mint az extrém konfliktuskezelési forma egyik típusát, megvizsgálva a püspökök vándorlásának okait és következményeit. Az előadás új megközelítése abban rejlik, hogy összehasonlító jelleggel, regionális perspektívából, a püspöki migráció, valamint a konfliktusok kommunikációs aspektusaira koncentrálna mutatja be az egyháziak és a világiak komplex viszonyrendszerét a 11–12. század fordulójának Köztes-Európájában.

Péter B. Kovács

Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, Auxiliary
Studies of History Doctoral Programme
Supervisor: Dániel Bagi

**Conflict-Avoiding and Conflict-Managing Prelates in Central
Europe – Communication and Migration during the Investiture
Controversies**

The period of ecclesiastical reforms and the investiture controversies significantly reshaped the relationship between ecclesiastical and secular power in Europe. In my presentation, I examine the role of bishops in the Central European region within the context of these conflicts, with a particular focus on the personal conflicts of high-ranking clergy and their migratory practices. The central question of the presentation is what communication strategies bishops and rulers employed in their power struggles as reflected in various narrative sources. The case of Jaromír-Gebhard, Bishop of Prague—who refused to crown his brother, Vratislaus II—or the conflict involving Saint Stanislaus, Bishop of Kraków, which ultimately led to his death, represent extreme examples of open conflicts. Additionally, I explore the phenomenon of flight and exile as an extreme form of conflict resolution, analyzing the causes and consequences of episcopal migrations. The novelty of this approach lies in its comparative and regional perspective, focusing on episcopal migration and the communicative aspects of conflicts to present the complex relationship between ecclesiastical and secular authorities in late 11th- and early 12th-century Central Europe.

Olha Stasiuk

Közép-európai Egyetem, Történettudományi Tanszék, Késő
Antikvitás, Középkor és Kora Újkor Doktori Program
Témavezetők: Daniel Ziemann, Éloïse Adde

***Patronum egentem alere debet: A gazdag mecénások és az egyház
közötti kapcsolatok a középkori kánonjogban***

A középkori kánonjog a gregorián reform hatására született meg, amelynek célja a világi és egyházi ügyek világos elkülönítése volt. Gratianus *Decretuma* (1139 körül), IX. Gergely dekretálisgyűjteménye (1234) és a neves kánonjogászok kommentárjai számos védelmező kánont tartalmaztak az egyházi jogokkal, javakkal és személyekkel kapcsolatban, valamint világi uraknak szóló figyelmeztetéseket is, amennyiben a hatalmuk veszélybe sodorta volna az egyházat. A középkori kánonjogászok jól tudták azonban, hogy az egyházi intézmények, a klérus és az alamizsnálkodás összetett rendszere mind a gazdag adományozóktól függött, akikkel jó kapcsolatokat kellett ápolni. Ezért a védőkánonok mellett számos kompromisszumos megoldás és kiskapu létezett, ahol a szigorú szabályok rugalmasabbá váltak, és a világi és egyházi joghatóságok közötti átfedésekről tárgyalásokat nyitottak. Az előadás az egyház és az adományozók közötti kompromisszumos megoldások példáit fogja megvizsgálni, elsősorban az alamizsnálkodásról, a vendégszeretetről és a rabszolgák felszabadításáról szóló kánonokra összpontosítva. Valamint foglalkozni fog a világi részről közbeavatkozók és az egyházbeli mecénások jogai közötti különbségekkel; az egyházra nem róható terhekkel, a hálaadás kötelezettségével és a világi hatóságok megfelelő magatartásának kánonjogi hatáiraival, amelyek fenntartják a békés viszonyt és megakadályozzák a konfrontációt is.

Olha Stasiuk

Central European University, Department of Historical Studies,
Doctoral Program in Late Antique, Medieval, and Early Modern
Studies

Supervisors: Daniel Ziemann, Éloïse Adde

***Patronum egentem alere debet: Relationships between Wealthy
Patrons and the Church in Medieval Canon Law***

Medieval Canon Law was born out of Gregorian reform, which intended to clearly distinguish the secular and ecclesiastical. Gratian's *Decretum* (c.1139), Decretalii Gregorii IX (1234) and commentaries of the prominent canonists included many protective canons towards the ecclesiastical rights, belongings, and people, and warnings toward earthly lords if their power endangered the Church. Still, medieval canonists knew well enough that the ecclesiastical institutions, clergy, and complex system of charity all depended on the wealthy donors, the good relationships with whom needed to be secured. Thus, alongside the protective canons, there are many points of compromise and loopholes, where the strict regulations became more flexible and the overlaps in secular and ecclesiastical jurisdictions were negotiated. The paper will examine such examples of compromise between the Church and benefactors, focusing primarily on the canons about almsgiving, hospitality, and manumission of the slaves. It will reflect on the differences between secular intrusion and the rights of the benefactors within the Church; the burdening obligations, forbidden to be imposed on the Church, and duty of showing gratitude, and the canonical boundaries for the proper behavior of the secular authority, which would preserve the amicable relationship and prevent the confrontation.

Sütő Botond

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori Magyar Történelem Doktori Program
Témavezetők: Bagi Dániel, Mikó Gábor

Magyar királyi főkegyúri jog I. Ulászló uralkodása alatt

Előadásomban az 1440–1444 között Magyarországon működő érsekekkel és püspökökkel foglalkozom, különös hangsúlyt helyezve a királyi főkegyúri jog használatára. Eme jogot az egyháztörténészek körében régóta vita övezi, az azonban kijelenthető róla, hogy míg a középkor végén ősinek és Szent István korában létrejöttek titulálták, valójában egy 15. századi konstrukció, melyet a magyar királyok számára Luxemburgi Zsigmond király vívott ki a konstanzi zsinaton. Szűk harminc évvel később a lengyel király, Ulászló magyarországi uralmának kezdetét leginkább az V. Lászlóval vívott polgárháború jellemezte. Érdeemes megvizsgálni ebben a zavaros időszakban tevékenykedő magyarországi főpapokat, különösen azokat, akiket ekkor neveztek ki. Ilyenek voltak szekcsői Herceg Rafael boszniai püspök, de Dominis János váradi püspök, Gatalóci Mátyás veszprémi püspök, Jakab raguzai püspök, illetve a lengyel származású Łabiszyni Máté erdélyi püspök. Különös helyzetben volt a zágrábi egyháztartomány, ahova Erzsébet királyné Zólyomi Benedeket, Ulászló király pedig Kottler Pétert helyezte, mellé pedig világi kormányzónak Tallóci Matkót. Vizsgálatom tárgya ezen túlmenően az, hogy milyen mértékig élt I. Ulászló (vagy éppen V. László) a magyar királyi főkegyúri joggal 1440–1444 között, milyen kapcsolatot ápolt a Pápasággal, és nem utolsósorban, hogy mennyire hatottak vissza mindezek Lengyelországra.

Botond Sütő

Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, Medieval
Hungarian History Doctoral Programme
Supervisors: Dániel Bagi, Gábor Mikó

**Hungarian *ius supremi patronatus* during the Reign of King
Władysław I**

In my paper, I will focus on the archbishops and bishops of Hungary between 1440 and 1444, with particular emphasis on the use of the *ius supremi patronatus*. This right has long been a matter of controversy among church historians. Still, it can be stated that, while it was described as old and originating in the reign of St. Stephen at the end of the Middle Ages, it was a 15th-century construct, secured for the Hungarian kings by King Sigismund of Luxemburg at the Council of Constance. Less than thirty years later, the beginning of the reign of the Polish king Władysław III of Poland in Hungary was marked mainly by a civil war with Ladislaus V. It is worth examining the Hungarian prelates of this turbulent period, especially those who were appointed at this time. These included the bishops Rafael Herceg of Bosnia, John de Dominis of Várad, Matthew Gatalóci of Veszprém, Jacob of Ragusa and Matthew of Łabiszyn of Transylvania, who was of Polish origin. The diocese of Zagreb was in a special position, with Queen Elisabeth appointing Benedict Zólyomi and King Władysław appointing Peter Kottler, with Matthew Tallóci as lay governor. I will also examine the extent to which Władysław I (or Ladislaus V) used the Hungarian *ius supremi patronatus* between 1440 and 1444, the relations with the Papacy and the impact of these on the Polish kingdom.

Czottner Katalin

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori és Kora Újkori Egyetemes Történelem Doktori Program

Témavezető: Klaniczay Gábor

Muirchú és a *Vita Sancti Patricii* forrásai

Szent Patrikot, az írek apostolát mitikus történetek és legendák övezik, amelyek közül sok már a legkorábbi fennmaradt életrajzában, a Muirchú moccu Machtheni által írt *Vita Sancti Patricii*-ben is megjelenik. Muirchú beszámolóját a korában már egyértelműen kialakult hagiográfiai hagyományok szerint írta. A *Vita Sancti Patricii* alaposabb vizsgálata azt mutatja, hogy narratív szerkezete, valamint számos témája, motívuma szerepel a Bibliában, illetve korábbi szentek, különösen a késő antikvitás és a sivatagi atyák cselekedeteinek beszámolóiban. Néhány motívum egyértelmű átvétel ezekből a forrásokból. Mindez fontos kérdéseket vet fel: Milyen konkrét forrásokra támaszkodott Muirchú? Mely irodalmi és szóbeli hagyományokból merített? Vannak-e egyedi ír elemek a beszámolójában, vagy csak a tengerentúli keresztény hagyományból merít? És miért nem váltott ki haragot kortársai körében a korábbi anyagok kiterjedt felhasználása?

Katalin Czottner

Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, Medieval
and Early Modern European History Doctoral Programme
Supervisor: Gábor Klaniczay

The Sources of Muirchú in Compiling the *Vita Sancti Patricii*

Saint Patrick, the Apostle of the Irish, is surrounded by mythical stories and legends, many of which appear in his earliest surviving Vita, the *Vita Sancti Patricii*, written by Muirchú moccu Machtheni. In composing his account, Muirchú followed the hagiographical traditions already clearly set out by his time. A closer examination of the *Vita Sancti Patricii* reveals that many of its themes, motifs, and narrative structures have their parallel stories in the Bible and the accounts of the deeds of earlier saints, particularly those of late antiquity and the desert fathers. Some motifs are blatant borrowings from such sources. This raises important questions: What sources did Muirchú rely on? From which literary and oral traditions did he draw? Are there uniquely Irish elements in his account, or is it just the overseas Christian tradition that he draws on? And why did his extensive use of earlier material not raise the ire of his contemporaries?

Illés Kornél András

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori és Kora Újkori Egyetemes Történelem Doktori Program

Témavezetők: Nagy Balázs, Kiss Farkas Gábor

A háborús hős, a jámbor király és a férfi, aki csak haza akart menni: Hunyadi János többszólamú imázsépítése

Az imázsépítés és a mítoszkreálás az antikvitás óta a propaganda alapvető eszközei. A jelen előadás arra tesz kísérletet, hogy felfejtse Hunyadi János imázsépítésének néhány jellemzőjét olyan leveleken keresztül, amiket Zrednai (Vitéz) János (1408 k. – 1472) váradi püspök, Hunyadi nem hivatalos kancellárja írt 1444 és 1451 között. A prezentáció során arra törekszem, hogy olyan párhuzamokat elemezzek, amiket Zrednai Hunyadi és az antik Róma nagy alakjai között vont, klasszikus szövegekből vett idézetek felhasználásával. Mindennek során bemutatom, hogy a Hunyadirol így kirajzolódó kép nem konzisztens, sokkal inkább az egyes politikai kérdések által meghatározott. Az 1448-as törökellenes hadjáráshoz kapcsolódó levelekben Hunyadi álláspontját V. Miklós pápa (1447–1455) kritikája ellenében azzal erősítette meg Zrednai, hogy a kormányzó alakját Appius Claudiusához hasonlította, aki a Hunyadiéhoz hasonló startégiával nyerte meg Róma Veii ellen vívott háborúját. Ezzel szemben azokban a levelekben, amik a III. Frigyes római császár (1440–1493) és Hunyadi közötti viszály kapcsán érkeztek a magyar féltől Rómába, Hunyadi a római történelem békés, kompromisszumkereső figuráival kerül egy platformra, aláhúзва, hogy a hosszan elnyúló egyeztetés sikertelensége nem rajta múlik.

Kornél András Illés

Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, Medieval and Early Modern European History Doctoral Programme
Supervisors: Balázs Nagy, Farkas Gábor Kiss

The War Hero, the Pious King and the Man Who Just Wanted to Go Home: The Multifaceted Image-building of John Hunyadi

Creating an image and building a myth around an influential figure are among the most prevalent tools of propaganda since ancient times. The present paper aims at deciphering some characteristics of John Hunyadi's (governor of Hungary, 1446–1453) image-building through letters written by John (Vitéz) of Zredna (c. 1408–1472), bishop of Várad and non-official chancellor of Hunyadi between 1444 and 1451. During my presentation I aspire to interpret the parallels John of Zredna built between Hunyadi and the great figures of antique Roman past, using citations of the classics. It will be shown that the image conveyed about Hunyadi through these parallels is not consistent, but rather shaped by the immediate political circumstances. During the negotiation of the papal support towards the anti-Ottoman campaign of 1448 Hunyadi's stance was supported against the critique of Pope Nicholas V (1447–1455) by linking Hunyadi to the ingenious and bellicose general, Appius Claudius, who essentially won the war against Veii for Rome, while during the mediation of the Holy See between Hunyadi and Frederick III, King of the Romans (1440–1493) Hunyadi was linked to more moderate and peaceful figures, thus underlining his innocence in the repeated failure of reaching a compromise.

Kintli Dorka

Rajnai Frigyes-Vilmos Egyetem (Bonn), Történettudományi
Intézet, Középkori és Újkori Történelem Doktori Program
Témavezető: Matthias Becher

Egy királynő lenyomata: Fredegund túl az ábrázolásokon

Fredegund a legtöbbször említett női karakter Tours-i Gergely *Decem Libri Historiarum* című krónikájában. Ez az erős jelenlét azonban Gergely azon döntésének köszönhető, hogy benne ábrázolja a negatív női befolyást. Férje, Chilperich – aki a *Nero nostri temporis et Herodis* címet kapja – a gonosz király archetípusa és Fredegund – *inimica Dei atque hominum* – az ő ármánykodó felesége: karaktereik Áháb és Jezábel megtestesítői. Fredegund nem mindössze rossz befolyással van férjére, hanem számos egyéb gaztett elkövetője is: meggyilkolja Chilperich előző házasságából származó fiait, nem engedi megkeresztelni saját gyermekét, párizsi asszonyokat éget meg, egész családokat mészárol le Tournai-ban, és egy püspök megölésétől sem riad vissza. A későbbi, 8. századi krónika, a *Liber Historiae Francorum* sem sokkal kedvesebb hozzá, ahol ő veszi rá szeretőjét, hogy ölje meg Chilperichet. Ő Brunchilde riválisa, amely vetélkedés a Nibelung-ének Krimhild–Brünhild viszályának egyik forrása, de sok egyéb fikciós ábrázolásnak is az alapja egészen a modern romantikus történelmi regényekig. Felmerül a kérdés, hogy mindezen ábrázolások mögött mennyiben rekonstruálható a királynő alakja.

Dorka Kintli

Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität in Bonn, Institut für
Geschichtswissenschaft, Mittelalterliche und neuere Geschichte
Supervisor: Matthias Becher

Traces of a Queen: Fredegund beyond Her Depictions

Fredegund is the most mentioned female character in Gregory of Tours' *Decem Libri Historiarum*, her strong representation in the work is however a consequence of Gregory's decision to exemplify corrupting female influence through her figure. Her husband, Chilperich – the *Nero nostri temporis et Herodis* – is the archvillain and Fredegund – *inimica Dei atque hominum* – his evil spouse: their characters are based on Ahab and Jezebel. Fredegund is not just corrupting her husband, she murders his sons from his previous marriage, does not let her own son be baptised, she burns Parisian women, she massacres entire families in Tournai, and she kills a bishop. The later 8th-century chronicle, the *Liber Historiae Francorum* is not much kinder to her either as in this narrative she plots the assassination of Chilperich with her lover. She is the rival of Brunhild, which becomes a component of Krimhild and Brünhild's conflict in the Nibelungenlied but serves as basis for many romance stories up to contemporary women's fiction. The question is whether anything of the historical Fredegund's agency could be reconstructed behind all these layers of representations.

Vas Máté

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori és Kora Újkori Egyetemes Történelem Doktori Program

Témavezetők: Klaniczay Gábor, Vadas András

Az apa ábrázolása Luxemburgi IV. Károly önéletrajzában

IV. Luxemburgi Károly önéletrajza részletesen számol be a későbbi német–római császár első harminc évéről. Az önéletrajz kegyes, bölcs uralkodóként mutatja be Károlyt, aki gyakorolta az önmérsékletet, és nagyon óvatosan bánt a pénzzel. Önreprezentációjának különböző elemei apja rossz emlékezetével folytatott párbeszédként is olvashatók. Amíg Vak János nyugatabbra nagylelkű lovagkirály hírében állt, addig a cseh elit állandó vándorlása, idegensége és pénz utáni sóvárgása miatt bírálta. Akad néhány forrás, beleértve az önéletrajzot is, ahol Károly némi kritikát fogalmaz meg apjával szemben. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy Károly valószínűleg szándékosan hangsúlyozta az apjához fűződő viszonyának negatív elemeit, ezért érdekesebb a szerzői szándékot elemezni, mintsem átvenni a felkínált narratívát. Úgy gondolom, hogy Károly finom eszközökkel húzott határokat önmaga és az apja között. Ahelyett, hogy hárította volna az apját ért kritikát, inkább beépítette azt az önreprezentációjába. Véleményem szerint Károly nagyon pragmatikusan járt el, amikor nem hagyta figyelmen kívül a bírálatot, hanem megpróbálta eszközként használni azt saját hatalmának megszilárdítására.

Máté Vas

Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, Medieval and Early Modern European History Doctoral Programme
Supervisors: Gábor Klaniczay, András Vadas

The Portrayal of the Father in the Autobiography of Charles IV of Luxembourg

The autobiography of Charles IV of Luxembourg provides a detailed account of the first thirty years of life of the later Holy Roman Emperor. The autobiography portrays Charles as a pious, wise ruler, who was exercising self-restraint and was very careful about money. The elements of his self-representation can be read as a dialogue with his father's bad memory. While John the Blind had a reputation as a generous knight-king further west, meanwhile the Bohemian elite criticized him for his constant wandering, foreignness, and desire for money. There are a few sources, including the autobiography, where Charles also offers some criticism of his father. However, it should be borne in mind that Charles may have on purpose emphasised the negative elements of his relationship with his father, and it therefore makes more sense to analyse the author's intentions rather than adopt the narrative he offers. I think that Charles used subtle means to draw boundaries between himself and his father. Instead of deflecting criticism of his father, he incorporated it into his self-representation. In my opinion, Charles reacted very pragmatically, not ignoring the criticism but trying to use it as an instrument to consolidate his own power.

Matěj Kozák

Brnói Masaryk Egyetem, Történeti Tanszék, Történelem Doktori Program

Témavezető: Tomáš Borovský

A huszita kapitányok birtokai a Cseh Királyságban a huszita felkelés után

A Cseh Királyságban a földbirtokok jelentős átalakuláson és változáson estek át a huszita felkelés (1419–1434) ideje alatt. Különösképp az egyházi birtokok, például a prágai érsek, a litomyšli püspök és a kolostorok birtokai kerültek a felkelő csoportok kezébe, amelyek a huszita mozgalom hatására megszállták, felszámolták és szekularizálták azokat. A katolikusok is kihasználták a helyzetet, és „a környező kolostori birtokokat a védelmük alá vették”. Más királyi és nemesi birtokok is gazdát cseréltek, akár eladás, zálogba adás vagy épp elfoglalás révén. A megszállt területek új urai ambiciózus kapitányok voltak, akik többnyire a kismanesek közül kerültek ki. Néhányuk hatalmas vagyonra tett szert, ezért Zsigmond király újraválasztása és a törvények visszaállítása után mindenképp meg kellett akadályozniuk a vagyon visszaszolgáltatását, és törvényesíteniük kellett a megszerzett földtulajdonukat. Ezért ez az előadás a következő kérdésekkel mutatja be a témát a hallgatóságnak: Hogyan szerezték meg és törvényesítették a birtokokat? Ki volt a háború előtti tulajdonos? Mekkora volt a lefoglalt birtokok területe? Valamint azok az új tulajdonosok székhelyeivé váltak-e?

Matěj Kozák

Masaryk University of Brno, Department of History, History
Doctoral Programme
Supervisor: Tomáš Borovský

The Property Base of the Hussite Captains in the Kingdom of Bohemia after the Hussite Revolution

Land possession in the Kingdom of Bohemia underwent considerable transfers and changes during the Hussite Revolution (1419–1434). Particularly the land holdings of church holders such as the Archbishop of Prague, the Bishop of Litomyšl and the monasteries were occupied, dissolved and secularized by some of the revolutionary parties under the influence of the Hussite program, also the Catholics took their chance and "took the surrounding monastic dominions under their protection." Other royal and noble property also changed hands, whether by sale, pledge, or capture. The new lords of the occupied territory were ambitious captains, mostly from the lesser nobility. Some of their gains were large, so after the re-election of King Sigismund and the reintroduction of the law, it was necessary for them to prevent property restitution and legalise their captured land ownership. Therefore this presentation introduce this theme to the audience via these questions: How were domains seized and legalized? Who was the possessor before the war? How large were seized domains? And did they become residence for their new holders?

Simon Bence

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori Magyar Történelem Doktori Program
Témavezetők: Bagi Dániel, Mikó Gábor

A pelsőci és vámosi Bebek családok szerepvállalása az Albert király halálát követő rendi polgárháborúban és restaurációjában (1440–1451)

Előadásom a Bebek család történetének egy, a kutatás homlokterébe eddig csupán kevésbé került periódusának alaposabb feltárására és megértésére tesz kísérletet. Az előadásban vizsgálat alá kerül a Bebekék két ágának, illetve elsősorban Bebek István macsói bánnak és Bebek Imre erdélyi vajdának szerepvállalása a 15. század közepének dinamikusan változó politikai keretei között, a család pozicionálása a Jan Giskra, Luxemburgi Erzsébet, Habsburg Frigyes, illetve Hunyadi János vagy I. Ulászló által fémjelzett politikai törésvonalakon, tengelyeken, illetve a Bebekeknek a regionális nemesi társadalom olyan ágenseivel való kapcsolata, mint a Perényi, illetve Pálóci családok. Az előadás olyan tágabb kontextusokra is választ keres a Bebek család szerepének vizsgálata kapcsán, mint például az, hogy hogyan határozhatják meg vagy befolyásolhatják bizonyos társadalmi, illetve családi adottságok akár generációkon keresztül egyes bárói családok birtokstratégiáját, társadalmi érvényesülését és kapcsolatait, illetve pozíció- és értékválasztásait egy feudális anarchiával sújtott, polgárháborús körülményektől terhelt időszakban is. A kutatás továbbá a Bebek-birtokstruktúra, illetve egyúttal Gömör megye stratégiai és gazdasági adottságaihoz is újabb perspektívákat nyújthat.

Bence Simon

Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, Medieval
Hungarian History Doctoral Programme
Supervisors: Dániel Bagi, Gábor Mikó

**The Role of the Bebek Families of Pelsőc and Vámos in the Noble
Civil War and Restoration Following the Death of King Albert
(1440–1451)**

My presentation aims to provide a more in-depth exploration and understanding of a period in the history of the Bebek family that has so far received relatively little attention in research. The focus will be on examining the involvement of the Bebek family, within the dynamically shifting political landscape of the mid-15th century. The study will analyze the family's positioning along the major political axes marked by figures such as Jan Giskra, Queen Elisabeth, Frederick Habsburg, John Hunyadi, and King Władysław. Additionally, it will explore the Bebeks' relationships with regional noble families, such as the Perényi and Pálóci families. The presentation will also address broader contextual questions concerning the role of the Bebek family, including how certain social and familial circumstances might determine or influence the landholding strategies, social mobility, alliances, and political or ideological choices of baronial families across generations. Furthermore, the research aims to provide new perspectives on both the structure of the Bebek estates and the strategic and economic characteristics of Gömör County, contributing to a more nuanced understanding of the region's historical landscape.

Varga Virág

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola, Történelem Segédtudományai Doktori Program

Témavezető: Körmendi Tamás

Főúri karrierek a Péc nemzetség zalai ágából az Árpád-kor végén és az Anjou-kor elején

Előadásomban a Péc nemzetség legnagyobb ágának, a zalai ágnek a legjelentősebb tagjait mutatom be a 13. század második feléből és a 14. század elejéről. Kitérek a zalai ág genealógiájának, birtoklástörténetének, politikai szerepvállalásának, valamint társadalmi kapcsolatainak az elemzésére is. Kiemelten vizsgálom Márk fiainak, Lukácsnak, Gergelynek és Apornak, illetve György fia Dénesnek a pályafutását, akik számos országos és udvari főméltóságot, valamint megyésispáni címet viseltek a korszakban. Márk fiainak karrierje azért is vizsgálatra érdemes, mert megfigyelhető náluk az a tendencia, hogy míg először a Héder nembeli Kőszegi oligarchacsalád familiárisai voltak, utána az 1290-es években III. András király táborához csatlakoztak. György fia Dénes karrierjéből pedig az a tendencia emelhető ki, hogy sikeres „hintapolitikát” folytatott a Kőszegiek és a Csákok vezette főúri érdekcsoportosulások között, és egész pályafutása során sikerült megőriznie függetlenségét. Az előadásban tágabb kontextusba is helyezem a bemutatott karriereket: összehasonlítom őket más, hasonlóképpen a Nyugat-Dunántúlon birtokló nem oligarcha főúri nemzetségek jelentős tagjainak pályafutásával, ami általános következtetések levonását is lehetővé teszi az oligarchia korszakának társadalomtörténetével kapcsolatban. A Kőszegiek oldaláról a király táborába történő csatlakozás például az Osl nemzetség egyes ágai körében is előfordult az 1290-es években, mint ahogyan a Péc nemzetség esetében is.

Virág Varga

Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, Auxiliary
Studies of History Doctoral Programme
Supervisor: Tamás Körmendi

**Aristocratic Careers of the Zala Branch of the Péc Kindred at the
End of the Árpáadian Age and the Beginning of the Angevin Age**

In my lecture, I will present the most important members of the largest branch of the Péc kindred, the Zala branch, from the second half of the thirteenth century to the beginning of the fourteenth century. I will analyse the genealogy of the Zala branch, the history of its estates, its political role and social relationships. A special focus is given to the careers of Márk's sons, Lukács, Gergely and Apor, and György's son Dénes, who held a great number of important dignities. The careers of Márk's sons are especially worth examining because they showed a tendency to join the familia of the Kőszegi oligarch family of the Héder kindred, after which they joined King Andrew III in the 1290s. In the career of György's son Dénes, the tendency is that he successfully positioned himself between the Kőszegi-led and the Csák-led aristocratic groups, and managed to preserve his independence throughout his career. In the lecture, I will also place the careers presented in a broader context: I will compare them with the careers of other significant members of non-oligarchic noble kindreds with similar position in Western Transdanubia, which will allow general conclusions to be drawn about the social history of the oligarchy's era. Joining from the Kőszegis to the king also occurred, for example, among some branches of the Osl kindred in the 1290s, as well as in the case of the Péc kindred.

Theresa Bachhuber

Müncheni Lajos–Miksa Egyetem, Történeti Tanszék, Középkori és
Reneszánsz Tanulmányok Doktori Program

Témavezető: Eva Haverkamp-Rott

**Szexuális erőszak Hugo Falcandus *A szicíliai zsarnokok története*
című művében**

A szicíliai zsarnokok története egy 12. századi krónika, amely 1154-től 1169-ig terjedően foglalkozik felkelésekkel, merényletekkel, összeesküvésekkel, intrikákkal és bírósági perekkel. A névtelen szerzőről nemrégiben azt feltételezték, hogy egy palermói jegyző lehetett. Ilyen minőségében jól ismerte az udvari életet, a szicíliai jogrendszert és Palermo multikulturális városát. Krónikája egyedülálló betekintést nyújt Szicília történetébe. A részletes beszámolóiról és polemikus stílusáról ismert szerző válogatva dicséri és ítéli el az általa kedvelt vagy ellenszenvesnek tartott személyeket. A kutatók feltárták már lehetséges identitását, valamint azt, hogy hogyan látja a konfliktusokat és azok megoldását, és azt is, hogy kit és miért nem kedvel. Amit nem elemeztek mélyrehatóan, az a szexuális erőszak kérdése az érintettek vélt társadalmi státuszával együtt. Azokat, akiket elítél, olykor azzal vádolták meg, hogy nőkkel szembeni szexuális erőszakot követtek el. Ez a kutatás azt vizsgálja, hogy a szerző hogyan ír a szexuális erőszakról: leginkább akkor kerül szóba, ha az áldozat magasabb társadalmi státusszal rendelkezik, mint az elkövető, vagy ha korábban szűz volt. Úgy tűnik, hogy emögött a lehetséges házasság, valamint a státusz elvesztése miatti aggodalmak húzódnak meg. Az eredményeket a szicíliai jogrendszer kontextusában fogom elemezni.

Theresa Bachhuber

Ludwig Maximilian University of Munich, Department of History,
PhD Program at the Center for Medieval and Renaissance Studies
Supervisor: Eva Haverkamp-Rott

Sexual Violence in *The History of the Tyrants of Sicily* by Hugo Falcandus

The History of the Tyrants of Sicily is a 12th-century chronicle covering 1154–1169, focusing on uprisings, assassinations, conspiracies, intrigues, and court trials. The anonymous author has recently been suggested to be a notary from Palermo. As such he was deeply familiar with court life, the Sicilian legal system, and the multicultural city of Palermo. His chronicle offers a unique glimpse into Sicily's history. Known for his detailed accounts and polemical style, the author selectively praises and condemns individuals he likes or dislikes. Scholars have explored his possible identity, how he perceives conflict and conflict resolution, as well as who he dislikes and why. What has not been analyzed in depth is the issue of sexual violence in combination with perceived social status of individuals. Those he disapproves of are sometimes accused of committing sexual violence against women. This paper explores how the author writes about sexual violence, proposing that it is most often mentioned when the victim holds a higher social status than the perpetrator, or if she was previously a virgin. Loss of a potential marriage and loss of status seem to be the underlying concerns. These findings will be analyzed within the context of the Sicilian legal system.

Pardi Boglárka

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori és Kora Újkori Egyetemes Történelem Doktori Program

Témavezetők: Mikó Gábor, Seláf Levente

A „*Nagy Francia Krónikák*” és a *Képes Krónika*: minta vagy párhuzam?

Elsőként a művészettörténészek hívták fel a figyelmet a „*Nagy Francia Krónikák*” (*Les Grandes Chroniques de France*) és a *Képes Krónika* lehetséges kapcsolataira. Előadásomban azt vizsgálom, hogy gondolhatunk-e a *Grandes Chroniques*-ra a *Képes Krónika* mintájaként, vagy inkább egy vele egyidejűleg formálódó, nyugati párhuzamról beszélhetünk. Emellett felvetődik a kérdés, hogy Nagy Lajos tudatosan a Capeting uralkodók példáját követve rendelte-e meg saját krónikáját. Mivel a *Grandes Chroniques* közel százharminc másolatban maradt fenn, az elemzést az 1360 előtti kódexre szűkítem. Az előadás első részében áttekintem a francia és magyar történetírás hagyományait, különös tekintettel az illuminált krónika műfajára. Ezt követően szemrevételezem a két krónikakompozíció létrejöttéhez kapcsolódó helyszíneket és azok jelentőségét, a keletkezés körülményeit, a felhasznált szövegeket, a megrendelőket, valamint a politikai és ideológiai célokat. Az uralkodói reprezentáció kérdését kiemelten kezelem. A második részben a kódexek illusztrációival foglalkozom, hiszen mindkét esetben központi jelentőségű a vizuális reprezentáció. A *Képes Krónika*ban megjelenő képtípusok, különösen a ceremóniális ábrázolások a *Grand Chroniques* képeivel egyetemben a dinasztikus folytonosság hangsúlyozói. Végezetül arra próbálom fényt deríteni, hogy Kelet-Közép-Európában ismert volt-e francia krónikakompozíció, és vajon honnan, milyen kapcsolatok útján értesülhetett a magyar királyi udvar a *Grandes Chroniques* létezéséről és programjáról.

Boglárka Pardi

Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, Medieval and Early Modern European History Doctoral Programme
Supervisors: Gábor Mikó, Levente Seláf

The *Grandes Chroniques de France* and the *Illuminated Chronicle*: Model or Parallel?

Art historians have noted potential connections between the *Grandes Chroniques de France* and the *Illuminated Chronicle*. This presentation will explore whether the *Grandes Chroniques* influenced the *Illuminated Chronicle* or if both works reflect parallel developments in Western historiography. Additionally, I will examine whether Louis I of Hungary commissioned his chronicle to emulate the Capetian rulers. With the *Grandes Chroniques* surviving in nearly 130 copies, my analysis will focus on the codices created before 1360. In the first part, I will provide an overview of the historiographical traditions in France and Hungary, emphasising the illuminated chronicle as a genre. I will analyse the locations tied to the creation of these chronicles, considering their significance, production circumstances, sources, patrons, and political goals. Additionally, I will highlight their roles in royal representation, identifying common themes and elements. The second part will delve into the illustrations within the codices, as visual representation was vital in both cases. The imagery in the *Illuminated Chronicle*, particularly ceremonial depictions, emphasises dynastic continuity, similar to the visual strategies in the *Grandes Chroniques*. Finally, I will investigate whether the *Grandes Chroniques* reached Central and Eastern Europe and how the Hungarian royal court may have learned of its existence.

Maciej Stachowicz

Varsói Egyetem, Bölcsészettudományi Doktori Iskola, Történelem
Doktori Program

Témavezető: Paweł Żmudzki

Két csata, amelyek nem történtek meg. A magyar–lengyel vegyes krónika új értelmezése

A magyar–lengyel vegyes krónika a XIII. század első felében, valószínűleg Magyarországon megírt forrás, amely három részből áll: Attila történetéből, Szent István uralkodásából és a válságból, ami Szent István halála után bontakozott ki, és amit Boleszláv lengyel herceg oldott meg. A magyar–lengyel vegyes krónika sok olyan dolgot leír, amelyek történelmileg hihetetlennek tűnnek (például az, hogy a Krónika szerint a lengyel hercegnő, Dąbrówka a XI. században élt), ezért a történészek nem tartották fontosnak, és csak harminc évvel ezelőtt kezdték el részletesebben vizsgálni. Az az előadásom célja, hogy összevegyem a magyar–lengyel vegyes krónika két, általam kiválasztott jelenetét egymással. Az első Attila római támadását írja le, a második pedig a római császár Magyarország elleni támadását, de mind a kettő ütközetet Isten megghiúsította, illetve Rómát és Magyarországot megvédte. Szerintem ez azt mutatja, hogy a magyarok, a keresztények régi üldözői, szent néppé váltak, és pont fordítva – a római császár, aki a múltban egy keresztény uralkodó volt, most a magyarok – az igazi keresztények – üldözője lett, ami egy érdekes szerepcseré. Ezzel a *sacrum* Nyugatról Keletre került át.

Maciej Stachowicz

University of Warsaw, Doctoral School of Humanities, History
Doctoral Programme
Supervisor: Paweł Żmudzki

Two Battles That Did Not Take Place. A New Interpretation of the Hungarian–Polish Chronicle

The Hungarian–Polish Chronicle was created in the first half of the 13th century, probably in Hungary. It consists of three parts: the story of Attila, the reign of Saint Stephen of Hungary, and the crisis, which occurred after the death of Stephen, and was solved by the prince of Poland. The Chronicle describes events that seem historically implausible (for example it states the Polish princess Dąbrówka lived in the 11th century). For this reason, historians did not consider it significant and began to examine it in more detail about thirty years ago. In my presentation, I would like to compare two scenes from the source. The first describes Attila's attack on Rome, while the second depicts the Roman emperor's attack on Hungary. However, both battles were thwarted by God, who protected both Rome and Hungary. I believe this demonstrates that the Hungarians, once the persecutors of Christians, became a holy people, while, conversely, the Roman emperor, who had previously been a Christian ruler, became the persecutor of the Hungarians—the true Christians. This represents an interesting role reversal, through which the *sacrum* shifted from the West to the East.

Martin Wolf

Prágai Károly Egyetem, Cseh Történeti Intézet, Cseh Történelem
Doktori Program

Témavezető: Jaroslav Svátek

**Részeges csehek és alattomos magyarok. Középkori etnikai
sztereotípiák az ún. *Proprietates Gentium* közép-európai
hagyományában**

Előadásomban röviden be kívánom mutatni a középkori nemzeti és etnikai sztereotípiák egyik sajátos forráscsoportját, az ún. *proprietates gentium* néven ismert szövegegyüttest. Ennek keretében gúnyos versek, csúfolódó rigmusok, erkölcsstanító szövegek és iskolai tananyagok formájában terjedtek a különböző népeknek tulajdonított sztereotip jellemvonások Európa-szerte. E hagyomány jelentőségét az is mutatja, hogy a benne rögzült képek későbbi irodalmi alkotásokban is visszaköszönnek. Ezek a többnyire latin nyelvű, rövid versformák eredetileg Nyugat-Európában jelentek meg, különösen népszerűek voltak a német és lengyel területeken, de a közép-európai népek – így a csehek és a magyarok – sem maradtak ki a célkeresztből. Azonban felmerül a kérdés: valódi sztereotípiákról van-e szó, vagy csupán esetleges, egymással nem összefüggő jellemzésekről? Milyen a *proprietates gentium* forráshelyzete Közép-Európában, ahol – Nyugat-Euróához képest – ez a kutatási terület még nagyrészt feltáratlan? Milyen jellemzőket tulajdonítottak a középkorban a cseheknek és a magyaroknak? És milyen eredetűek lehettek ezek a mindkét népre vonatkoztatott jellemvonások?

Martin Wolf

Charles University of Prague, Institute of Czech History, Czech
History Doctoral Programme
Supervisor: Jaroslav Svátek

**Bohemian Drunkards and Perfidious Hungarians. Ethnic
Stereotypes in the so-called *Proprietates Gentium* in Medieval
Central Europe**

In my presentation, I aim to briefly introduce the so-called *proprietates gentium* as a source of insight into medieval national and ethnic stereotypes. In the form of various humorous poems, mocking chants, moralizing texts and teaching materials, stereotypical characteristics of individual nations were spread throughout medieval Europe. The significance of these traditionalized images is further evidenced by their later reception in works of literature. These initially exclusively Latin short verse forms spread from Western Europe, especially to Germany and Poland, but other Central European peoples, including the Bohemians and the Hungarians, did not escape their gaze either. However, do these texts really contain a true stereotype, or do they merely consist of random and unrelated ideas? What is the source situation of *proprietates gentium* in Central Europe, where, in comparison to Western Europe, it remains a largely unexplored area of research? Which characteristics were attributed to the Bohemians and the Hungarians in the Middle Ages? And what might have been the source of these characteristics attributed to both peoples?

Maja Hučić

Horvát Katolikus Egyetem, Történeti Tanszék, Történeti Doktori Program

Témavezető: Ivan Majnarić

Monasztikus szövegek és emlékezetkutatás: a zárai Szűz Mária-monostor kartulárium

Az emlékezet különböző gyakorlatokat foglal magában az információk megőrzésével, kiválogatásával és felhasználásával kapcsolatban. A történelem és az emlékezet kapcsolatáról évtizedek óta folynak tudományos viták. Jelen előadásnak nem célja folytatni ezt a vitát a két fogalom közötti különbségekről, hanem inkább azt kívánja bemutatni, hogy az emlékezet hogyan járulhat hozzá az információkat formáló módozatok megértéséhez a középkorban. Jelen előadás az emlékezetkutatás terén kidolgozott keretrendszereknek a középkori monasztikus szövegekre, különösen a kartuláriumokra vonatkozó lehetséges alkalmazására összpontosít. Az előadás középpontjában a zárai bencés Szűz Mária-monostor kartulárium

a áll. A kartulárium legrégebbi része jelen formájában a 12. század második feléből származik. A célom az emlékezet különböző – kollektív, személyes és mesterséges – gyakorlatainak elemzése, valamint annak a feltárása, hogy ezek kölcsönhatása hogyan világíthat rá a szövegek megalkotására, miközben tisztázom a monasztikus környezet szerepét a hagyomány és a múltrol szóló tudás őrzőjeként is.

Maja Hučić

Catholic University of Croatia, Department of History, Doctoral
Program in History
Supervisor: Ivan Majnarić

**Monastic Writing and Memory Studies: Cartulary of the
Monastery of Saint Mary in Zadar**

Memory implies various practices related to the preservation, selection, and utilization of information. Scholarly debates concerning the relationship between history and memory have persisted for decades. The aim of this paper is not to continue this debate regarding the distinctions between these concepts, but rather to illustrate how memory can be instrumental in understanding the ways in which data were shaped during the medieval period. This study focuses on the potential application of frameworks developed within Memory Studies to medieval monastic writings, specifically cartularies. The focus of this paper is the cartulary of the Benedictine Monastery of St. Mary in Zadar. The oldest part of the cartulary, in its current form, dates to the second half of the 12th century. The objective is to analyze different practices of memory—collective, personal, and artificial—and to explore how their interplay illuminates the composition of texts while clarifying the role of the monastic environment as a guardian of tradition and knowledge about the past.

Porkoláb Anna Sára

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori és Kora Újkori Egyetemes Történelem Doktori Program

Témavezető: Novák Veronika

A *silentium* a domonkos szerzetesi nevelésben

A csend jelentősége egy szerzetesi környezetben mindig is megkérdőjelezhetetlen volt, a fennmaradt *sermók*ban, *exemplum*okban és kolostorkrónikákban visszatérő erényként, ideálként jelenik meg a hallgatás képessége. A Szent Domonkos által 1215-ben megszervezett Prédikátor Testvérek Rendje a megváltozott korabeli társadalmi viszonyokra is reflektálva új irányt mutatott mind a szerzetesi, mind a laikus lelkiség tekintetében. A domonkos testvérek és nővérek nevelése pedig kulcsszerepet játszott a prédikálórend sikerében. Domonkos az üdvözítő csendet már nem (csak) a kolostori cella magányában kereste, követői és habitusának felöltői utóbb a párizsi egyetemen a szavak mestereivé lettek kiképezve, a klauzúrában élő másodrendben pedig a helyes beszéd és hallgatás tanát sajátította el. Domonkos Assisi Szent Ferencéhez hasonló irányadó életrajzot nem hagyván maga után arra készítette a rend későbbi magister generálisait, hogy a rend alapját jelentő Ágoston-regulához konstitúciókat készítsenek. Ezen szabályzatok nemcsak, hogy a rendi működés jogi kereteit fektették le és rendezték a mindennapokban felmerülő kérdéseket, de rugalmas megkonstruáltságuk révén a rend a későbbi korok kihívásaira is könnyen igazíthatónak bizonyultak. A kolostorok szintjén ezen kívül különféle *ordinationes*okkal, *admonitió*kkal és egyéb traktátusokkal egészíthették ki a lelki vezetők a központi szabályzatot a közösségek igényei és körülményeik figyelembevételével. Előadásomban a *Constitutiones antiquae ordinis fratrum praedicatorum*, majd az őt követő *Liber Constitutionum Fratrum Ordinis Praedicatorum* és *Liber Constitutionum Sororum Ordinis Praedicatorum* alapján vizsgálom a domonkosok kolostoron belüli nevelését összevetve a kiegészítő iránymutatásként szolgáló *ordinationes*ekkel. Legfőbb vizsgálati kérdésem pedig a *silentium* tiszteletben tartatására, illetve annak megszégésére irányul; milyen kontextusban, milyen jelentőséggel szerepel a rend különböző szintű szabályzataiban, és hogyan állítják vajon a domonkos nevelés szolgálatába?

Anna Sára Porkoláb

Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, Medieval and Early Modern European History Doctoral Programme
Supervisor: Veronika Novák

The *Silentium* in Dominican Monastic Education

The significance of silence within a monastic context has always been indisputable, consistently appearing as a virtue and ideal – the capacity for silence – in extant sermons, *exempla*, and monastic chronicles. The Order of Preachers, founded by Saint Dominic in 1215, responded to the evolving social realities of the period by charting a novel course in both monastic and lay spirituality. The education of the Dominican friars and sisters played a pivotal role in the success of the preaching order. Dominic sought salvific silence not solely (or primarily) in the solitude of the monastic cell; rather, his followers and those who adopted his habit were subsequently trained at the University of Paris to become masters of rhetoric, while the Second Order, living under cloistered enclosure, internalized the doctrine of proper speech and silence. Unlike Saint Francis of Assisi, Dominic did not leave behind a guiding hagiography, which compelled subsequent Masters General of the order to draft constitutions supplementing the foundational Augustinian Rule. These statutes not only established the legal framework governing the order's operations and addressed quotidian matters but, owing to their flexible construction, proved readily adaptable to the challenges posed by later historical contexts. At the level of individual monasteries, spiritual directors supplemented the central regulations with various *ordinationes*, admonitions, and other treatises, tailored to the specific needs and circumstances of their communities. In this presentation, I examine the formation within Dominican monasteries through an analysis of the *Constitutiones antiquae ordinis fratrum praedicatorum*, followed by the *Liber Constitutionum Fratrum Ordinis Praedicatorum* and the *Liber Constitutionum Sororum Ordinis Praedicatorum*, juxtaposed with the supplementary *ordinationes* serving as guiding directives. My principal research inquiry concerns the observance and violation of silence: in what contexts and with what significance does silence feature within the order's regulations at various hierarchical levels, and how is it positioned in service of Dominican formation?

Gephárt Enikő

Szegedi Tudományegyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola,
Medievisztika-Régészet Program, Medievisztika Alprogram
Témavezető: Hunyadi Zsolt

Házasság és szexuális kihágások a Francia Királyság északi területein a 14–15. században

A szentszéki bíróságokon a 14–15. század folyamán kiemelkedően sok házassággal és szexuális kihágással foglalkozó pert tárgyaltak. A házassággal foglalkozó perek közül különösen a titkos (klandesztin) házasságok emelendők ki, mivel ezek gyakran összefonódtak a szexuális kihágások vádjaival. A szexuális kihágások közül a szentszéki bíróságokon elsősorban a paráználkodás és a házasságtörés vádjait tárgyalták, de általában ezen kihágások közé sorolták például a szodómiát is. A 14. és 15. századot azért fontos külön kiemelni, mert a 13. századtól eltérően ebben az időszakban jelentősen több szentszéki bírósági jegyzőkönyv maradt fenn – bár ezek erősen töredékesek –, míg a 16. században már a reformációval bekövetkező változásokat is fontos figyelembe venni. A százéves háború nem gyakorolt hatást a szentszéki bíróságok működésére; ugyanakkor a Francia Királyság északi részein, valamint az Angliában működő bíróságok hasonló módon végezték tevékenységüket. Előadásomban elsősorban a Francia Királyság északi területén működő szentszéki bíróságok fennmaradt jegyzőkönyvei alapján kívánom bemutatni a házassággal és szexuális kihágásokkal kapcsolatos nézeteket és a perekkel kapcsolatos adatokat; másodsorban arra szeretnék választ adni, hogy az angol és észak-francia szentszéki bíróságok hasonlósága a konkrét esetekben is érvényesíthető-e. A prezentáció témája egy átfogóbb kutatás részeként kerül bemutatásra, amely egyben doktori disszertációm alapját képezi, aminek a fő kutatási területe a titkos házasságok vizsgálata.

Enikő Gephárt

University of Szeged, Doctoral School of History, Medieval
Studies – Archeology Doctoral Programme, Medieval Studies
Subprogramme
Supervisor: Zsolt Hunyadi

Marriage and Sexual Transgressions in the Northern Part of the Kingdom of France in the 14–15th Centuries

During the 14th and 15th centuries, the ecclesiastical courts handled an exceptionally high number of cases involving marriage and sexual transgressions. Among the marriage-related cases, clandestine (secret) marriages should be highlighted, as these often intertwined with accusations of sexual transgressions. Among the sexual transgressions, the ecclesiastical courts primarily dealt with charges of adultery and fornication, but other offenses such as sodomy were generally also included under this category. The 14th and 15th centuries are particularly important to highlight because, unlike in the 13th century, a significantly greater number of ecclesiastical court records have survived from this period – although these records are fragmentary – while in the 16th century, the changes brought about by the Reformation must also be considered. The Hundred Years' War did not affect the functioning of the ecclesiastical courts; however, the courts in both the northern territories of the Kingdom of France and in England operated in a similar manner. In my presentation, I primarily aim to present the views on marriage and sexual offenses, as well as case-related data, based on the surviving records of the ecclesiastical courts operating in the northern territories of the Kingdom of France. Secondly, I will seek to answer whether the similarities between the English and northern French ecclesiastical courts can also be observed in specific cases. The topic of the presentation is part of a more comprehensive research project, which serves as the foundation for my doctoral dissertation, with the primary research focus being the examination of clandestine marriages.

Török Ábel

École des Hautes Études en Sciences Sociales; Eötvös Loránd
Tudományegyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola,
Középkori és Kora Újkori Egyetemes Történelem Doktori Program
Témavezetők: Horváth László, Filippo Ronconi

Niképhoros Blemmydés *Részleges beszámolója* – Első lépések egy új kritikai kiadás felé

Kutatásom középpontjában a XIII. századi bizánci tudós, teológus és szerzetes, Niképhoros Blemmydés önéletírása áll. Bár kora szellemi életének egyik legjelentősebb alakja volt, munkásságának jelentős része máig kiadatlan maradt, és méltatlanul kevés figyelmet kapott a szakirodalomban. Doktori kutatásom során elkészítem *Részleges beszámoló* (Διήγησις μερική) című, számos történelmi, társadalomtörténeti és filológiai érdekességet tartalmazó önéletrajzának új kritikai kiadását. Előadásomban ismertetem munkám kezdeti lépéseit, kiemelem azokat az újításokat, amelyekkel kiadásom hozzájárul majd a korábbi tudományos erőfeszítésekhez, valamint beszámolok a kéziratok elemzésében eddig elért eredményeimről. A kutatás során a Filippo Ronconi által kidolgozott „régeltani vizsgálat” módszertanát alkalmazom, amely a kódexeket összetett kulturális emlékként elemzi. Mivel doktori dolgozatomban részeként a szöveg részletes kommentárját is közreadom, előadásomban az ezzel kapcsolatos kérdésekről is szót ejtek.

Ábel Török

École des Hautes Études en Sciences Sociales; Eötvös Loránd
University, Doctoral School of History, Medieval and Early Modern
European History Doctoral Programme
Supervisors: László Horváth, Filippo Ronconi

**Nicephorus Blemmydes' Διήγησις μερική – Preparing a New
Critical Edition**

My research focuses on the two-volume autobiography of the 13th-century Byzantine scholar, theologian, and cleric Nicephorus Blemmydes. Despite being one of the most important figures of the intellectual life of his time, a significant portion of his work remains unpublished, while the parts that have already been edited have received disproportionately little scholarly attention. My doctoral project aims to produce a new critical edition of his *Partial account* (Διήγησις μερική), this highly significant and unique yet unjustly overlooked text. In my presentation, I will outline the initial steps of my work, highlight key innovations that my edition will contribute to previous scholarly efforts, and discuss the progress I have made in analysing the manuscripts. My approach follows the stratigraphic examination methodology developed and theorized by Filippo Ronconi, which regards the codices as complex cultural objects. Since my dissertation will also include a detailed commentary on the text, I will address the methodological aspects of this commentary as well.

JEGYZETEK / NOTES

A rendezvény az ELTE BTK Kari Tudományos Pályázat
és az ELTE Alumni Központ támogatásával valósul meg.
Örök diákjait az ELTE Alma Mater visszavárja!

ELTE | BTK
BŐLCSESZETTUDOMÁNYI KAR

ELTE | ALUMNI

